

**کتاب اول**

**تجارت و مقررات حاکم بر آن**



| قانون کنونی                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | لایحه تجارت                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>باب اول</p> <p>تجار و معاملات تجارتي</p> <p>ماده ۱ - تاجر کسی است که شغل معمولی خود را معاملات تجارتي قرار بدهد.</p> <p>ماده ۲ - معاملات تجارتي از قرار ذیل است:</p> <p>(۱) خرید یا تحصيل هر نوع مال منقول بقصد فروش یا اجاره اعم از اینکه تصرفاتي در آن شده یا نشده باشد.</p> <p>(۲) تصدی به حمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا بھر نحوی که باشد.</p> <p>(۳) هر قسم عملیات دلالي یا حق العمل کاری (کمبسیون) و یا عاملي و همچنین تصدی بھر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد میشود از قبیل تسهیل معاملات ملکی یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رسانیدن ملزومات و غیره.</p> <p>(۴) تأسیس و به کار انداختن هر قسم کارخانه مشروط بر اینکه برای رفع حوائج شخصی نباشد.</p> <p>(۵) تصدی بعملیات حراجی.</p> <p>(۶) تصدی بھر قسم نمایشگاههای عمومی.</p> <p>(۷) هر قسم عملیات صرافي و بانکی.</p> <p>(۸) معاملات برواتی اعم از اینکه بین تاجر یا غیر تاجر باشد.</p> <p>(۹) عملیات بیمه بحری و غیر بحری</p> <p>(۱۰) کشتی سازی و خرید و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی یا خارجی و معاملات راجعه به آنها.</p> | <p>کتاب اول - تجارت و مقررات حاکم بر آن</p> <p>باب اول - تاجر و قائم مقام تجارتي</p> <p>ماده ۱ - تاجر شخصی است که برای خود به هریک از اعمال زیر اشتغال دارد:</p> <p>۱- تحصيل هر نوع مال منقول اعم از مادی و غیرمادی چه در آن تصرفاتي شده یا نشده باشد به قصد فروش، اجاره و یا هر معامله معاوضی دیگر</p> <p>۲- استیجار هر نوع مال منقول چه در آن تصرفاتي شده یا نشده باشد به قصد اجاره و یا هر معامله دیگر با اثر نقل منفعت یا برقراری حق انتفاع</p> <p>۳- دلالي، حق العمل کاری و نمایندگی تجارتي</p> <p>۴- هر نوع فعالیت مالی و اعتباری از قبیل عملیات بانکی و صرافي</p> <p>۵- هر نوع عملیات بیمه ای به جز بیمه های اجتماعی</p> <p>۶- هر نوع معامله مربوط به اوراق بهادار</p> <p>۷- صدور، ظهنویسی و تضمین چک، سفته و برات و قبول آن</p> <p>۸- تصدی هر نوع فعالیت خدماتی از قبیل:</p> <p>۱- حمل و نقل کالا و یا مسافر از طریق خشکی، آب و یا هوا</p> <p>۲- امور مربوط به کاریابی و تأمین نیروی کار</p> <p>۳- عملیات حراجی</p> <p>۴- اداره نمایشگاه عمومی</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>۵-۸- اداره انبار عمومی</p> <p>۶-۸- عملیات بارگیری، تخلیه و یا ترخیص کالا</p> <p>۷-۸- اداره تأسیسات مربوط به امور رفاهی، تفریحی و یا ورزشی</p> <p>۸-۸- اداره سالنهای برگزاری مراسم، کنفرانس و یا نمایش</p> <p>۹-۸- اداره چاپخانه، بنگاه نشر، تایپ و یا ترجمه</p> <p>۱۰-۸- اداره خبرگزاری‌ها و یا بنگاههای خبررسانی</p> <p>۱۱-۸- ارائه خدمات پستی</p> <p>۱۲-۸- ارائه خدمات تبلیغی یا فنی</p> <p>۱۳-۸- اداره تأسیسات مربوط به آب‌رسانی، گازرسانی و یا برق‌رسانی</p> <p>۱۴-۸- امور مربوط به فناوری اطلاعات و ارتباطات شامل ارائه نام دامنه ملی و یا عمومی، ارائه خدمات دسترسی به شبکه‌های ارتباطات مخابراتی و یا رایانه‌ای، ارائه خدمات میزبانی و یا مراکز داده و امور مربوط به تأمین محتوای الکترونیک و یا تأمین نرم‌افزارهای رایانه‌ای</p> <p>۱۵-۸- عملیات ساخت در امور عمرانی از قبیل احداث ساختمان، راه و یا شبکه‌های آب‌رسانی</p> <p>۹- هر نوع فعالیت معدنی</p> <p>۱۰- تأسیس کارخانه یا کارگاه و یا بهره‌برداری از آنها، برای غیر از رفع حوائج شخصی</p> <p>۱۱- تأسیس کشتارگاه، سردخانه، مجتمع کشاورزی، مجتمع پرورش حشرات و یا حیوانات از قبیل دام، طیور، آبزیان و یا بهره‌برداری از آنها برای غیر از رفع حوائج شخصی</p> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>۱۲- کشتی سازی، خرید و فروش کشتی، کشتیرانی داخلی و یا خارجی و معاملات مربوط به آنها</p>                                                                                                                                      |
| <p>ماده ۲ لایحه اصلاحی قسمتی از قانون تجارت- شرکت سهامی شرکت بازرگانی محسوب میشود ولو اینکه موضوع عملیات آن امور بازرگانی نباشد.</p>                                                                                                                                                                                                                                      | <p>ماده ۲ - شرکت تجاری تاجر محسوب می شود، هر چند موضوع فعالیت آن از اعمال مندرج در ماده (۱) این قانون نباشد.</p>                                                                                                               |
| <p>ماده ۳۹۵- قائم مقام تجاری کسی است که رئیس تجارتخانه او را برای انجام کلیه امور مربوطه به تجارتخانه یا یکی از شعب آن نایب خود قرار داده و امضای او برای تجارتخانه الزام آور است. سمت مزبور ممکن است کتباً داده شود یا عملاً.</p> <p>ماده ۴۰۱- وکالت سایر کسانی که در قسمتی از امور تجارتخانه یا شعبه تجارتخانه سمت نمایندگی دارند تابع مقررات عمومی راجع بوکالت است</p> | <p>ماده ۳ - قائم مقام تجاری شخصی است که تاجر او را برای انجام امور تجاری نایب خود قرار می دهد و امضای او برای تاجر الزام آور است. قائم مقام تجاری وکیل تاجر محسوب می شود.</p>                                                  |
| <p>ماده ۳۹۵- قائم مقام تجاری کسی است که ... سمت مزبور ممکن است کتباً داده شود یا عملاً.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>ماده ۴ - سمت قائم مقامی باید در دفتر ثبت تجاری قید گردد در غیر این صورت در مقابل اشخاص ثالث ناآگاه قابل استناد نیست.</p>                                                                                                    |
| <p>ماده ۳۹۶- تحدید اختیارات قائم مقام تجاری در مقابل اشخاصی که از آن اطلاع نداشته اند معتبر نیست.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۵ - قائم مقام تجاری برای انجام نیابت، کلیه اختیارات لازم را دارد. تحدید اختیارات قائم مقام تجاری باید در دفتر ثبت تجاری قید و در روزنامه رسمی آگهی شود در غیر این صورت در مقابل اشخاص ثالث ناآگاه قابل استناد نیست</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ماده ۳۹۷ -</b> قائم مقام تجارتي ممكن است بچند نفر مجتمعاً داده شود با قيد اينكه تا تمام امضاء نكنند تجارتخانه ملزم نخواهد شد ولي در مقابل اشخاص ثالثي كه از اين قيد اطلاع نداشته اند فقط در صورتي مي توان از آن استفاده كرد كه اين قيد مطابق مقررات وزارت عدليه به ثبت رسيده و اعلان شده باشد.</p> | <p>ماده ۶ - تاجر مي تواند دو يا چند شخص را به افراد يا به اجتماع به سمت قائم مقام تجارتي تعيين كند. هرگاه دو يا چند شخص به عنوان قائم مقام تجارتي تعيين شوند، هيچ يك از آنان نمي تواند بدون دخالت ديگري يا ديگران اقدامي انجام دهد، مشروط بر اينكه مراتب مطابق مقررات، ثبت و در روزنامه رسمي آگهي شود، در غير اين صورت قيد اجتماع در مقابل اشخاص ثالث ناآگاه قابل استناد نيست.</p> |
| <p><b>ماده ۳۹۸ -</b> قائم مقام تجارتي بدون اذن رئيس تجارتخانه نمي تواند كسي را در كلييه كارهاي تجارتخانه نايب خود قرار دهد.</p>                                                                                                                                                                          | <p>ماده ۷ - قائم مقام تجارتي بدون اذن تاجر نمي تواند شخص ديگري را در امور مربوط به آن تجارتخانه ، نائب خود قرار دهد.</p>                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p><b>ماده ۳۹۹ -</b> عزل قائم مقام تجارتي كه وكالت او به ثبت رسيده و اعلان شده بايد مطابق مقررات وزارت عدليه به ثبت رسيده و اعلان شود و الا در مقابل ثالثي كه از عزل مطلع نبوده وكالت باقي محسوب مي شود</p>                                                                                              | <p>ماده ۸ - عزل قائم مقامي كه قائم مقامي او به ثبت رسيده است بايد مطابق مفاد ماده (۵) اين قانون ثبت و آگهي شود در غير اين صورت در مقابل شخص ثالث ناآگاه قابل استناد نيست.</p>                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>ماده ۴۰۰ -</b> با فوت يا حجر رئيس تجارتخانه قائم مقام تجارتي من عزل نيست با انحلال شركت قائم مقام تجارتي من عزل است.</p>                                                                                                                                                                           | <p>ماده ۹ - با فوت يا حجر تاجر يا انحلال شركت سمت قائم مقام تجارتي پايان مي يابد لكن با فوت يا حجر تاجر تا تعيين جانشين، قائم مقام تجارتي، مسؤليت اداره و نگهداري اموال را بر عهده دارد.</p>                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۱۰ - امین اموال غائب یا نماینده قانونی محجور که برای آنان به هریک از اعمال موضوع ماده (۱) این قانون اشتغال دارند، فقط از حیث شمول تکالیف قانونی، تاجر محسوب می‌شوند. این حکم درباره شخصی که برای خود به معاملات غیر منقول اشتغال دارد نیز مجری است.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۱۱ - دولت و سایر اشخاص حقوقی عمومی که به اعمال حاکمیتی اشتغال دارند، تاجر محسوب نمی‌شوند.</p>                                                                                                                                                           |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۱۲ - ثبت نام تجاری، أخذ کارت بازرگانی، اتخاذ عنوان تاجر یا تبلیغ به عنوان تاجر، اماره تاجر بودن شخص است.</p>                                                                                                                                            |
| <p><b>ماده ۳ -</b> معاملات ذیل باعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آنها تجاری محسوب میشود:</p> <p>(۱) کلیه معاملات بین تاجر و کسبه و صرافان و بانکها.</p> <p>(۲) کلیه معاملاتی که تاجر یا غیر تاجر برای حوائج تجاری خود مینماید.</p> <p>(۳) کلیه معاملاتی که اجزاء یا خدمه یا شاگرد تاجر برای امور تجاری ارباب خود مینماید.</p> <p>(۴) کلیه معاملات شرکت های تجاری.</p> <p><b>ماده ۵ -</b> کلیه معاملات تاجر تجاری محسوب است مگر اینکه ثابت شود معامله مربوط بامور تجاری نیست.</p> | <p>ماده ۱۳ - کلیه معاملات بین تاجر، تجاری محسوب می‌شود، مگر اینکه معامله به حوائج شخصی یکی از طرفین مربوط باشد.</p>                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                   |
| ماده ۱۴ - معاملات غیر منقول، تجارتی محسوب نمی شوند.                                                                                                      | ماده ۴ - معاملات غیر منقول به هیچوجه تجارتی محسوب نمیشود.                                                                                                                                                         |
| فصل اول - دلالی                                                                                                                                          | ماده ۳۳۵ - دلال کسی است که در مقابل اجرت واسطه انجام معاملاتی شده یا برای کسیکه میخواهد معاملاتی نماید طرف معامله پیدا میکند. اصولاً قرارداد دلالی تابع مقررات راجع بوکالت است.                                   |
| ماده ۱۵ - دلالی، واسطه گری در انجام معاملات در برابر اجرت است.                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                   |
| مبحث اول - حقوق و تکالیف دلال                                                                                                                            | ماده ۳۳۶ - دلال میتواند در رشته های مختلف دلالی نموده و شخصاً نیز تجارت کند.                                                                                                                                      |
| ماده ۱۶ - دلال می تواند در رشته های مختلف دلالی کند و شخصاً نیز به سایر اعمال تجارتی بپردازد.                                                            |                                                                                                                                                                                                                   |
| ماده ۱۷ - دلال می تواند در یک زمان برای چند شخص دلالی کند. در این صورت، باید آنها را از این موضوع و مسائلی که ممکن است موجب تغییر رأی آنها شود آگاه کند. | ماده ۳۴۱ - دلال میتواند در زمان واحد برای چند آمر در یک رشته یا رشته های مختلف دلالی کند ولی در اینصورت باید آمرین را از این ترتیب وامور دیگری که ممکن است موجب تغییر رأی آنها شود مطلع نماید.                    |
| ماده ۱۸ - دلال در مقابل هر یک از طرفین مسؤول خسارات ناشی از تقصیر خود است.                                                                               | ماده ۳۳۷ - دلال باید در نهایت صحت و از روی صداقت طرفین معامله را از جزئیات راجعه به معامله مطلع سازد ولو اینکه دلالی را فقط برای یکی از طرفین بکند. دلال در مقابل هر یک از طرفین مسؤول تقلب و تقصیرات خود میباشد. |
|                                                                                                                                                          | ماده ۶۷ قانون بیمه مرکزی ایران و بیمه گری: مؤسسات بیمه و                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>نمایندگان و دلالان رسمی بیمه مسئول جبران خساراتی میباشند که در اجرای وظائفشان بسبب تقصیر و یا مسامحه آنها یا کارکنانشان بدیگران وارد آید.</p>                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p><b>ماده ۱۹ -</b> دلال باید اطلاعات صحیح و کاملی را در مورد جزئیات معاملات مرتبط با موضوع دلالی به طرفین معامله ارائه کند، حتی اگر دلالی را فقط برای یکی از طرفین انجام دهد. دلال مکلف به حفظ اسراری است که به واسطه دلالی به دست می آورد.</p> | <p><b>ماده ۳۳۷ -</b> دلال باید در نهایت صحت و از روی صداقت طرفین معامله را از جزئیات راجعه به معامله مطلع سازد ولو اینکه دلالی را فقط برای یکی از طرفین بکند - دلال در مقابل هر یک از طرفین مسئول تقلب و تقصیرات خود میباشد.</p>                         |
| <p><b>ماده ۲۰ -</b> دلال نمی تواند به جای یکی از طرفین معامله وجهی را دریافت، دینی را تأدیه و یا اینکه تعهدات وی را اجراء کند، مگر اینکه اجازه نامه مخصوص داشته باشد.</p>                                                                        | <p><b>ماده ۳۳۸ -</b> دلال نمیتواند عوض یکی از طرفین معامله قبض وجه یا تأدیه دین نماید و یا آنکه تعهدات آنها را بموقع اجرا گذارد مگر اینکه اجازه نامه مخصوصی داشته باشد.</p>                                                                              |
| <p><b>ماده ۲۱ -</b> دلال مسئول حفظ و نگهداری کلیه اشیاء و اسنادی است که ضمن معاملات به او تسلیم می شود، مگر اینکه ثابت کند تلف اشیاء یا اسناد مذکور به وی مستند نیست.</p>                                                                        | <p><b>ماده ۳۳۹ -</b> دلال مسئول تمام اشیاء و اسنادی است که در ضمن معاملات باو داده شده مگر اینکه ثابت نماید که ضایع یا تلف شدن اشیاء یا اسناد مزبوره مربوط بشخص او نبوده است.</p>                                                                        |
| <p><b>ماده ۲۲ -</b> هرگاه اسناد معامله در حضور دلال، امضاء و یا به وسیله او رد و بدل شود، دلال ضامن صحت و اعتبار امضاءهای مندرج در اسناد مذکور است</p>                                                                                           | <p><b>ماده ۳۴۲ -</b> هر گاه معامله بتوسط دلال واقع و نوشتجات و اسنادی راجع به آن معامله بین طرفین بتوسط او رد و بدل شود در صورتیکه امضاها راجع باشخاصی باشد که بتوسط او معامله را کرده اند دلال ضامن صحت و اعتبار امضاهای نوشتجات و اسناد مزبور است.</p> |
| <p><b>ماده ۲۳ -</b> دلال ضامن اجرای معاملاتی که به وساطت او منعقد می شود نیست</p>                                                                                                                                                                | <p><b>ماده ۳۴۳ -</b> دلال ضامن اعتبار اشخاصی که برای آنها دلالی میکند و ضامن اجرای معاملاتی که بتوسط او می شود نیست.</p>                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p><b>ماده ۳۴۳ -</b> دلال ضامن اعتبار اشخاصی است که به عنوان طرف معامله به آمر خود معرفی می‌کند، مگر اینکه در قرارداد آمر و دلال، او از این مسؤولیت معاف شده باشد. با اینحال دلال در مقابل طرف قرارداد، ضامن اعتبار آمر خود نیست.</p>                                                                                        | <p><b>ماده ۲۴ -</b> دلال ضامن اعتبار اشخاصی است که به عنوان طرف معامله به آمر خود معرفی می‌کند، مگر اینکه در قرارداد آمر و دلال، او از این مسؤولیت معاف شده باشد. با اینحال دلال در مقابل طرف قرارداد، ضامن اعتبار آمر خود نیست.</p>                                                                            |
| <p><b>ماده ۳۴۴ -</b> دلال در خصوص ارزش یا جنس مال التجاره که مورد معامله بوده مسئول نیست مگر اینکه ثابت شود تقصیر از جانب او بوده.</p>                                                                                                                                                                                       | <p><b>ماده ۲۵ -</b> دلال در مورد ارزش یا جنس کالای مورد معامله مسؤول است، مگر اینکه در قرارداد بین طرفین، خلاف آن مقرر گردد یا ثابت شود که دلال در این باره تقصیر ندارد.</p>                                                                                                                                    |
| <p><b>ماده ۳۴۵ -</b> هرگاه طرفین معامله یا یکی از آنها باعتبار تعهد شخص دلال معامله نمود دلال ضامن معامله است.</p>                                                                                                                                                                                                           | <p><b>ماده ۲۶ -</b> هرگاه طرفین معامله یا یکی از آنها به اعتبار تعهد شخص دلال معامله کنند، دلال در مقابل متعهدله مسؤول اجرای معامله است.</p>                                                                                                                                                                    |
| <p><b>ماده ۳۴۶ -</b> در صورتیکه دلال در نفس معامله منتفع یا سهام باشد باید بطرفی که این نکته را نمیداند اطلاع دهد و الا مسؤول خسارات وارده بوده و بعلاوه به پانصد تا سه هزار ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.</p> <p><b>ماده ۳۴۷ -</b> در صورتیکه دلال در معامله سهام باشد با آمر خود متضامناً مسؤول اجرای تعهد خواهد بود.</p> | <p><b>ماده ۲۷ -</b> چنانچه دلال در معامله موضوع قرارداد دلالی، ذی‌نفع یا سهام باشد، باید طرف ناآگاه را از این امر مطلع کند در غیر این صورت مسؤول خسارات وارده شده است و به جزای نقدی از یک‌دهم تا نصف ارزش مورد معامله محکوم می‌شود.</p>                                                                        |
| <p><b>ماده ۳۴۹ -</b> اگر دلال برخلاف وظیفه خود نسبت به کسی که باو مأموریت داده بنفع طرف دیگر معامله اقدام نماید و یا برخلاف عرف تجارتي محل از طرف مزبور وجهی دریافت و یا وعده وجهی را قبول کند مستحق اجرت و مخارجی که کرده نخواهد بود بعلاوه</p>                                                                             | <p><b>ماده ۲۸ -</b> دلال نمی‌تواند برخلاف تعهد خود در برابر شخصی که به وی مأموریت داده است، به نفع طرف دیگر معامله اقدام یا برخلاف عرف تجارتي محل از وی وجهی دریافت یا وعده وجهی را قبول کند. در این صورت، دلال مستحق اجرت و هزینه‌های صرف شده نیست و به حبس تعزیری درجه شش و یک سال محرومیت از دلالی محکوم</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>می شود.</p> <p>محکوم بمجازات مقرر برای خیانت در امانت خواهد شد.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                               |
| <p><b>مبحث دوم - اجرت و هزینه های دلال</b></p> <p>ماده ۲۹ - میزان اجرت دلال به موجب قرارداد تعیین می شود و در صورت سکوت قرارداد، تابع عرف و عادت محل اجرای دلالی است.</p> <p><b>ماده ۳۵۵ -</b> حق الزحمه دلال بواسطه قرارداد مخصوصی باید معین شده باشد و الا محکمه با رجوع باهل خبره و رعایت مقتضیات زمانی و مکانی و نوع معامله حق الزحمه را معین خواهد کرد. (این ماده به موجب ماده ۱۳ قانون دلالان مصوب ۱۳۱۷ نسخ شده است.)</p> <p><b>ماده ۱۲ قانون دلالان مصوب ۱۳۱۷ -</b> طرز تنظیم تقاضانامه و پروانه دلالی و دفتریکه دلال برای ثبت عملیات خود باید نگاهداری نماید و قرارداد حق الزحمه دلال که باید بین او و کسیکه باو مأموریت داده قبل از انجام مأموریت تنظیم و مبادله شود و میزان حق الزحمه دلال که نباید زائد بر میزان معین در تعرفه رسمی باشد و سایر مقررات لازم برای اجرای این قانون مطابق آئین نامه هایی که از طرف مقام مذکور در ماده ۱۱ تنظیم میشود خواهد بود.</p> |                                                                                                                                                                                               |
| <p><b>ماده ۳۴۸ -</b> دلال نمی تواند حق دلالی را مطالبه کند مگر در صورتیکه معامله براهنمائی یا وساطت او تمام شده باشد.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>ماده ۳۰ - دلال نمی تواند حق دلالی را مطالبه کند، مگر معامله به وساطت او منعقد شود.</p>                                                                                                     |
| <p><b>ماده ۳۵۰ -</b> هر گاه معامله مشروط بشرط تعلیقی باشد دلال پس از حصول شرط مستحق اجرت خواهد بود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۳۱ - هرگاه معامله مشروط به شرط تعلیقی باشد، دلال پس از حصول شرط، مستحق اجرت است.</p>                                                                                                  |
| <p><b>ماده ۳۵۱ -</b> اگر شرط شده باشد مخارجی که دلال میکند باو داده شود دلال مستحق اخذ مخارج خواهد بود ولو آنکه معامله سر نگیرد. همین ترتیب در موردی نیز جاری است که عرف تجارتي</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>ماده ۳۲ - مخارجی که دلال برای انجام دلالی و متناسب با موضوع آن متحمل می شود، حتی در صورت عدم انعقاد معامله نیز، قابل مطالبه است، مگر اینکه در قرارداد دلالی ترتیب دیگری مقرر شده باشد.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| محل به پرداخت مخارجی که دلال کرده حکم کند.                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                               |
| <p>ماده ۳۳ - اجرت و مخارج دلال برعهده طرفی است که او را مأمور می‌کند، مگر اینکه در قرارداد دلالتی ترتیب دیگری مقرر شده باشد.</p> <p>ماده ۳۵۴ - حق الزحمه دلال بعهده طرفی است که او را مأمور انجام معامله نموده مگر اینکه قرارداد خصوصی غیر این ترتیب را مقرر بدارد.</p>                                                         |                                                                                                                                                                               |
| <p>ماده ۳۴ - در صورتی که معامله اقاله یا فسخ گردد، حق مطالبه اجرت از دلال سلب نمی‌شود، مشروط بر اینکه اقاله یا فسخ معامله به دلال مستند نباشد.</p> <p>ماده ۳۵۲ - در صورتیکه معامله برضایت طرفین یا بواسطه یکی از خیارات قانونی فسخ بشود حق مطالبه دلالتی از دلال سلب نمی‌شود مشروط بر اینکه فسخ معامله مستند به دلال نباشد.</p> |                                                                                                                                                                               |
| ماده ۳۵ - دلالتی معاملات ممنوع، اجرت ندارد.                                                                                                                                                                                                                                                                                     | ماده ۳۵۳ - دلالتی معاملات ممنوعه اجرت ندارد.                                                                                                                                  |
| <p>ماده ۳۵۷ - حق العمل کار کسی است که باسم خود ولی بحساب دیگری (آمر) معاملاتی کرده و در مقابل حق العملی دریافت میدارد.</p>                                                                                                                                                                                                      | <p>فصل دوم - حق العمل کاری</p> <p>ماده ۳۶ - حق العمل کاری، انجام معامله به نام خود و به حساب دیگری در مقابل دریافت حق العمل است.</p>                                          |
| <p>ماده ۳۵۹ - حق العمل کار باید آمر را از جریان اقدامات خود مستحضر داشته و مخصوصاً در صورت انجام مأموریت این نکته را بفوریت باو اطلاع دهد.</p>                                                                                                                                                                                  | <p>مبحث اول - حقوق و تکالیف حق العمل کار</p> <p>ماده ۳۷ - حق العمل کار باید آمر را از اقدامات خود آگاه کند و در صورت انجام مأموریت این موضوع را به فوریت به او اطلاع دهد.</p> |
| <p>ماده ۳۶۰ - حق العمل کار مکلف به بیمه کردن اموالی که موضوع معامله است نیست مگر اینکه آمر دستور داده باشد.</p>                                                                                                                                                                                                                 | <p>ماده ۳۸ - حق العمل کار مکلف نیست اموال موضوع معامله را بیمه کند، مگر اینکه در قرارداد حق العمل کار و آمر و یا قانون، ترتیب دیگری مقرر شده باشد.</p>                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p>ماده ۳۶۴ - اگر حق العمل کار تقصیر کرده باشد باید از عهده کلیه خساراتی نیز که از عدم رعایت دستور آمر ناشی شده برآید.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>ماده ۳۹ - حق العمل کار مسؤول جبران کلیه خساراتی است که از تقصیر او ناشی می شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>ماده ۳۶۱ - اگر مال التجاره که برای فروش نزد حق العمل کار ارسال شده دارای عیوب ظاهری باشد حق العمل کار باید برای محفوظ داشتن حق رجوع بر علیه متصدی حمل و نقل و تعیین میزان خسارات بحری (آواری) بوسایل مقتضیه و محافظت مال التجاره اقدامات لازمه بعمل آورده و آمر را از اقدامات خود مستحضر کند و الا مسئول خسارات ناشیه از این غفلت خواهد بود</p>                                                                                                         | <p>ماده ۴۰ - اگر کالایی که به منظور فروش برای حق العمل کار ارسال می شود معیوب باشد، حق العمل کار باید برای حفظ حق رجوع به متصدی حمل و نقل و تعیین میزان خسارت با اقدامات لازم کالا را محافظت و آمر را از اقدامات خود آگاه کند در غیر این صورت مسؤول خسارت ناشی از این تفریط است.</p>                                                                                         |
| <p>ماده ۳۶۲ - اگر بیم فساد سریع مال التجاره رود که نزد حق العمل کار برای فروش ارسال شده حق العمل کار می تواند حتی در صورتیکه منافع آمر ایجاب کند مکلف استعمال التجار هر با اطلاع مدعی العموم محلیکه مال التجاره در آنجا استیا نماینده او بفروش برساند.</p>                                                                                                                                                                                                 | <p>ماده ۴۱ - چنانچه بیم فساد سریع کالایی رود که به منظور فروش برای حق العمل کار ارسال شده است، حق العمل کار می تواند در صورتی که منافع آمر ایجاب کند مکلف است کالا را با اطلاع دادستان محل استقرار کالا یا نماینده او بفروشد.</p>                                                                                                                                            |
| <p>ماده ۳۷۲ - اگر فروش مال ممکن نشده و یا آمر از اجازه فروش رجوع کرده و مال التجاره را بیش از حد متعارف نزد حق العمل کار بگذارد حق العمل کار می تواند آن را با نظارت مدعی العموم بدایت محل یا نماینده او بطریق مزایده بفروش برساند.</p> <p>اگر آمر در محل نبوده و در آنجا نماینده نیز نداشته باشد فروش بدون حضور او یا نماینده او بعمل خواهد آمد ولی در هر حال قبلاً باید با و اخطاریه رسمی ارسال گردد مگر اینکه اموال از جمله اموال سریع الفساد باشد.</p> | <p>ماده ۴۲ - اگر فروش کالایی که برای حق العمل کار ارسال می گردد ممکن نشود و یا آمر از اجازه فروش رجوع کند و کالا را بیش از حد متعارف نزد حق العمل کار بگذارد، وی می تواند آن را با نظارت دادستان محل استقرار کالا یا نماینده او از طریق مزایده بفروشد. اموال سریع الفساد مشمول این حکم نیست. در هر صورت، حق العمل کار باید با اظهارنامه رسمی آمر را از این امر مطلع کند.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ماده ۳۶۶ -</b> اگر حق العمل کار بدون رضایت آمر مالی را به نسبه بفروشد یا پیش قسطی دهد ضررهای ناشیه از آن متوجه خود او خواهد بود معذالک اگر فروش به نسبه داخل در عرف تجارتي محل باشد حق العمل کار مأذون بآن محسوب می شود مگر در صورت دستور مخالف آمر.</p>                                                                        | <p>ماده ۴۳ - در صورتی که حق العمل کار بدون رضایت آمر مالی را به نسبه بفروشد یا برای خرید، پیش پرداختی بدهد، ضررهای ناشی از آن برعهده وی است. با وجود این، اگر فروش به نسبه یا خرید سلف در عرف و عادت تجارتي محل اجرای حق العمل کاری داخل باشد، حق العمل کار به انجام آن مجاز است، مگر اینکه آمر دستور مخالفی داده باشد.</p> |
| <p><b>ماده ۳۶۳ -</b> اگر حق العمل کار مال التجاره را به کمتر از حداقل قیمت یکه آمر معین کرده بفروش رساند مسئول تفاوت خواهد بود مگر اینکه ثابت نماید از ضرر بیشتر یا احتراز کرده و تحصیل اجازه آمر در موقع مقدور نبوده است.</p>                                                                                                        | <p>ماده ۴۴ - چنانچه حق العمل کار کالا را به کمتر از قیمتی که آمر معین کرده است بفروشد یا به قیمتی بیش از آنچه آمر معین کرده است بخرد، در برابر آمر مسؤول تفاوت قیمت است، مگر اینکه حق العمل کار ثابت کند معامله انجام شده به منظور جلوگیری از ورود ضرر بیشتر به آمر بوده و کسب اجازه از وی در آن زمان مقدور نبوده است.</p>  |
| <p><b>ماده ۳۶۵ -</b> اگر حق العمل کار مال التجاره را به کمتر از قیمتی که آمر معین کرده بخرد و یا به بیشتر از قیمتی که آمر تعیین نموده بفروش رساند حق استفاده از تفاوت نداشته و باید آنرا در حساب آمر محسوب دارد.</p>                                                                                                                  | <p>ماده ۴۵ - اگر حق العمل کار کالا را به کمتر از قیمتی که آمر معین کرده است بخرد یا به بیشتر از قیمتی که آمر تعیین کرده است بفروشد، حق تصرف در تفاوت قیمت را ندارد و باید تفاوت آن را به حساب آمر منظور کند.</p>                                                                                                            |
| <p><b>ماده ۳۷۳ -</b> اگر حق العمل کار مأمور بخريد یا فروش مال التجاره یا اسناد تجارتي و یا سایر اوراق بهاداری باشد که مظنه بورسی یا بازاری دارد میتواند چیزی را که مأمور بخريد آن بوده خود شخصاً بعنوان فروشنده تسلیم بکند و یا چیزی را که مأمور بفروش آن بوده شخصاً بعنوان خریدار نگاهدارد مگر اینکه آمر دستور مخالفی داده باشد.</p> | <p>ماده ۴۶ - در صورتی که حق العمل کار مأمور به خرید و یا فروش کالا، اسناد تجارتي و یا سایر اوراق بهاداری باشد که قیمت بازاری دارد، می تواند چیزی را که مأمور به خرید آن است خود به عنوان فروشنده تسلیم کند یا چیزی را که مأمور به فروش آن است خود به عنوان خریدار نگاهدارد، مگر اینکه آمر دستور دیگری داده باشد.</p>        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ماده ۳۷۵ -</b> در هر موردیکه حق العمل کار شخصاً میتواند خریدار یا فروشنده واقع شود اگر انجام معامله را به آمر بدون تعیین طرف معامله اطلاع دهد خود طرف معامله محسوب می شود.</p>                                                                               | <p>ماده ۴۷ - در مواردی که حق العمل کار خود می تواند خریدار یا فروشنده باشد، اگر معامله را بدون تعیین طرف معامله به آمر اطلاع دهد خود، طرف معامله محسوب می شود.</p>                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>ماده ۳۷۶ -</b> اگر آمر از امر خود رجوع کرده و حق العمل کار قبل از ارسال خبر انجام معامله از این رجوع مطلع گردد، دیگر نمی تواند خود خریدار یا فروشنده باشد.</p>                                                                                               | <p>ماده ۴۸ - اگر آمر از امر خود رجوع کند و حق العمل کار قبل از ارسال خبر انجام معامله از این رجوع مطلع گردد، دیگر نمی تواند خود خریدار یا فروشنده باشد.</p>                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>ماده ۳۶۷ -</b> حق العمل کار در مقابل آمر مسئول پرداخت وجوه و یا انجام سایر تعهدات طرف معامله نیست مگر اینکه مجاز در معامله باعتبار نبوده و یا شخصاً ضمانت طرف معامله را کرده و یا عرف تجارتی بلد او را مسئول قرار دهد.</p>                                   | <p>ماده ۴۹ - حق العمل کار در مقابل آمر مسئول اجرای تعهدات طرف معامله نیست، مگر اینکه در انجام معامله به اعتبار مجاز نباشد یا خود طرف معامله را ضمانت کند یا در قرارداد آمر و حق العمل کار مسؤولیت او مقرر شود</p>                                                                                                                                                                      |
| <p><b>ماده ۳۶۹ -</b> وقتی حق العمل کار مستحق حق العمل میشود که معامله اجرا شده و یا عدم اجرای آن مستند بفعل آمر باشد. نسبت باموریکه در نتیجه علل دیگری انجام پذیر نشده حق العمل کار برای اقدامات خود فقط مستحق اجرتی خواهد بود که عرف و عادت محل معین مینماید.</p> | <p><b>مبحث دوم - اجرت و هزینه های حق العمل کار</b></p> <p>ماده ۵۰ - مفاد ماده (۲۹) این قانون درباره میزان حق العمل نیز مجری است. حق العمل کار در صورتی مستحق حق العمل است که معامله اجراء شده و یا عدم اجرای آن به آمر مستند باشد. اگر معامله به علل دیگری اجراء نشود، حق العمل کار برای اقدامات خود فقط مستحق اجرتی است که عرف و عادت تجارتی محل اجرای حق العمل کاری معین می کند.</p> |
| <p><b>ماده ۳۶۸ -</b> مخارجی که حق العمل کار کرده و برای انجام معامله و نفع آمر لازم بوده و همچنین هر مساعده که بنفع آمر داده باشد باید اصلاً و منفعتاً به حق العمل کار مسترد شود.</p> <p>حق العمل کار میتواند مخارج انبارداری و حمل و نقل را نیز بحساب</p>         | <p>ماده ۵۱ - مخارجی که حق العمل کار برای انجام حق العمل کاری و متناسب با موضوع آن هزینه می کند، حتی در صورت عدم استحقاق حق العمل نیز قابل مطالبه است، مگر اینکه در قرارداد ترتیب دیگری مقرر شده باشد.</p>                                                                                                                                                                              |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>آمر گذارد.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>ماده ۳۷۳ -</b> اگر حق العمل کار مأمور بخريد يا فروش مال التجاره يا اسناد تجارتي و يا ساير اوراق بهاداري باشد كه مظنه بورسي يا بازاری دارد ميتواند چيزي را كه مأمور بخريد آن بوده خود شخصاً بعنوان فروشنده تسليم بکند و يا چيزي را كه مأمور بفروش آن بوده شخصاً بعنوان خريدار نگاهدارد مگر اينكه آمر دستور مخالفی داده باشد.</p> <p><b>ماده ۳۷۴ -</b> در مورد ماده فوق حق العمل کار بايد قيمت را بر طبق مظنه بورسي يا نرخ بازار در روزي كه وکالت خود را انجام ميدهد منظور دارد و حق خواهد داشت كه هم حق العمل و هم مخارج عاديّه حق العمل کار را برداشت کند.</p> | <p>ماده ۵۲ - در مورد ماده (۴۶) اين قانون حق العمل کار مستحق حق العمل و مخارج عادي حق العمل کاری است و بايد قيمت را طبق نرخ بازار در روز انجام حق العمل کاری منظور کند.</p>                                                                                                                          |
| <p><b>ماده ۳۷۰ -</b> اگر حق العمل کار نادرستي کرده و مخصوصاً در موردی كه بحساب آمر قيمتي علاوه بر قيمت خريد و يا کمتر از قيمت فروش محسوب دارد مستحق حق العمل نخواهد بود - علاوه در دو صورت اخير آمر ميتواند حق العمل کار را خريدار يا فروشنده محسوب کند.</p> <p><b>تبصره -</b> دستور فوق مانع از اجرای مجازاتيکه براي خيانت در امانت مقرر است نيست.</p>                                                                                                                                                                                                              | <p>ماده ۵۳ - در صورت تقلب حق العمل کار و به خصوص در موردی كه حق العمل کار به حساب آمر قيمتي بيشتر از قيمت خريد يا کمتر از قيمت فروش محسوب کند، مستحق حق العمل نيست و به حبس تعزيري درجه شش محکوم می شود. علاوه بر اين در دو صورت اخير آمر می تواند حق العمل کار را خريدار يا فروشنده محسوب کند.</p> |
| <p><b>ماده ۳۷۱ -</b> حق العمل کار در مقابل آمر برای وصول مطالبات خود از او نسبت باموالی كه موضوع معامله بوده و يا نسبت بقيمتی كه اخذ کرده - حق حبس خواهد داشت.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>ماده ۵۴ - حق العمل کار برای وصول مطالبات خود از آمر می تواند اموال موضوع معامله يا قيمتي را كه اخذ کرده است حبس کند.</p>                                                                                                                                                                         |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                                                                                                                                                               |
|  | <p><b>فصل سوم - نمایندگی تجاری</b></p> <p>ماده ۵۵ - نمایندگی تجاری عبارت است از انجام مذاکرات مقدماتی، انعقاد قرارداد و یا ارائه خدمات پس از اجرای قرارداد به نام و به حساب دیگری در مقابل دریافت اجرت، بدون اینکه نماینده، مستخدم یا اجیر طرف دیگر باشد.</p> |
|  | <p>ماده ۵۶ - نمایندگی تجاری تابع مقررات این فصل است، مگر اینکه قانون ترتیب دیگری را مقرر کند.</p>                                                                                                                                                             |
|  | <p><b>مبحث اول - حقوق و تکالیف طرفین نمایندگی تجاری</b></p> <p>ماده ۵۷ - نماینده تجاری می تواند نمایندگی اشخاص دیگر را نیز قبول کند، مگر اینکه به موجب قرارداد، به صراحت از قبول نمایندگی دیگری منع شود.</p>                                                  |
|  | <p>ماده ۵۸ - اعطاءکننده نمایندگی می تواند در محدوده جغرافیایی مشخص به اشخاص متعدد نمایندگی تجاری اعطاء و یا خود به عرضه کالا و یا خدمات اقدام کند، مگر اینکه با نماینده تجاری به نحو دیگری توافق کرده باشد.</p>                                               |
|  | <p>ماده ۵۹ - نماینده تجاری و اعطاءکننده نمایندگی باید اطلاعات لازم برای انجام نمایندگی و کلیه اسناد و مدارک مربوط به موضوع نمایندگی را مبادله کنند. اطلاعات مربوط به اسرار حرفه ای از شمول این حکمستثنی است.</p>                                              |
|  | <p>ماده ۶۰ - نماینده مسؤول تلف یا نقصان کالاهایی است که به حساب</p>                                                                                                                                                                                           |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>اعطاءکننده نمایندگی در تصرف دارد، مگر اینکه ثابت کند تلف یا نقص، مستند به او نبوده است.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|  | <p>ماده ۶۱ - در صورت عدم ایفای تعهدات قراردادی از سوی هریک از طرفین نمایندگی تجارتي، متخلف مسؤول جبران زیانهای واردشده به طرف مقابل است. چنانچه رابطه نمایندگی قطع شود زیان دیده باید ظرف یک سال از تاریخ قطع رابطه، برای مطالبه خسارات واردشده به طرف مقابل مراجعه کند.</p>                                                                                                             |
|  | <p>ماده ۶۲ - قرارداد نمایندگی ممکن است متضمن شرط عدم رقابت پس از خاتمه قرارداد باشد. این شرط باید به منطقه جغرافیایی مشخص، نوع کالاها و خدماتی که موضوع قرارداد نمایندگی است و گروه اشخاصی که فعالیت نماینده تجارتي به آنها مربوط می شود، محدود باشد. شرط عدم رقابت، حداکثر تا دو سال پس از خاتمه قرارداد معتبر است.</p>                                                                 |
|  | <p>ماده ۶۳ - مفاد مواد (۴) الی (۹) این قانون در مورد نمایندگی تجارتي نیز مجری است.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|  | <p><b>مبحث دوم - اجرت و هزینه های نماینده تجارتي</b></p> <p>ماده ۶۴ - مفاد مواد (۲۹) و (۳۲) این قانون در مورد اجرت و هزینه های نماینده تجارتي نیز مجری است. نماینده تجارتي حسب اینکه موضوع نمایندگی انجام مذاکرات مقدماتی، انعقاد قرارداد یا ارائه خدمات پس از اجرای قرارداد باشد، به ترتیب به محض انعقاد قرارداد به وسیله اعطاءکننده نمایندگی، اجرای قرارداد یا ارائه خدمت به وسیله</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>نماینده، مستحق اجرت می شود.</p> <p>چنانچه عدم انعقاد یا اجرای قرارداد مستند به اعطاءکننده نمایندگی باشد، نماینده حسب مورد، پس از گذشت زمان متعارفی که قرارداد باید در آن مدت منعقد می شد یا پس از گذشت زمانی که قرارداد باید در آن مدت اجراء می گردید مستحق اجرت می شود. اگر معامله به علل دیگری منعقد یا اجراء نشود، نماینده تجارتي برای اقدامات خود فقط مستحق اجرتی است که عرف و عادت محل اجرای نمایندگی معین می کند.</p> |
|  | <p>ماده ۶۵ - اگر اعطاءکننده نمایندگی ظرف مدت متعارف، نماینده را از رد، عدم انعقاد یا عدم اجرای قراردادی که نماینده حسب مورد مذاکرات مقدماتی آن را انجام داده یا آن را منعقد کرده است، مطلع نکند، نماینده مستحق اجرت است مگر اینکه طرفین به نحو دیگری توافق کرده باشند.</p>                                                                                                                                                     |
|  | <p>ماده ۶۶ - پس از خاتمه قرارداد نمایندگی، نماینده تجارتي حسب مورد، بابت انعقاد یا اجرای قراردادهایی که در مدت متعارفی پس از خاتمه قرارداد نمایندگی و در نتیجه فعالیتهای نماینده منعقد یا اجراء می شوند مستحق اجرت است.</p>                                                                                                                                                                                                    |
|  | <p>ماده ۶۷ - چنانچه طبق ماده (۶۶) این قانون نماینده تجارتي سابق مستحق اجرت باشد، نماینده جدید در آن مورد حق مطالبه اجرت ندارد، مگر اینکه قرارداد وی با اعطاءکننده نمایندگی استحقاق اجرت را ایجاب کند.</p>                                                                                                                                                                                                                      |
|  | <p>ماده ۶۸ - اعطاءکننده نمایندگی باید حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ استحقاق اجرت، فهرست اجرتهای پرداختنشده را به نماینده تجارتي</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>تسلیم کند. این فهرست باید شامل همه معیارهایی باشد که اجرت براساس آنها محاسبه می شود. نماینده تجارتي می تواند به منظور بررسی مبلغ اجرت های پرداخت نشده از اعطاء کننده نمایندگی همه اطلاعات و خلاصه اسناد مالی مربوط را مطالبه کند.</p>                                                                                                          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۶۹ - اگر قرارداد نمایندگی برای مدت معین منعقد شود و طرفین پس از انقضای مدت قرارداد، آن را ادامه دهند، نماینده مستحق اجرتی است که در زمان نمایندگی بین او و اعطاء کننده نمایندگی مقرر بوده است، مگر اینکه بر اساس عرف و عادت محل اجرای نمایندگی، مستحق میزان اجرت دیگری باشد.</p>                                                          |
| <p><b>ماده ۳۷۷ -</b> متصدی حمل و نقل کسی است که در مقابل اجرت حمل اشیاء را بعهده میگیرد.</p>                                                                                                                                                                                        | <p><b>فصل چهارم - تصدی حمل و نقل</b></p> <p>ماده ۷۰ - تصدی حمل و نقل عبارت از تصدی حمل مسافر و یا کالا از محلی به محل دیگر در مقابل اجرت است</p>                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>ماده ۳۹۴ -</b> حمل و نقل بوسیله پست تابع مقررات این باب نیست.</p>                                                                                                                                                                                                             | <p>ماده ۷۱ - حمل و نقل به وسیله پست تابع مقررات این فصل نیست.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۷۲ - معاهدات بین المللی که جمهوری اسلامی ایران به آنها پیوسته است به موجب مواد این فصل نسخ نمی گردد.</p>                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>ماده ۳۸۸ -</b> متصدی حمل و نقل مسئول حوادث و تقصیراتی است که در مدت حمل و نقل واقع شده اعم از اینکه خود مباشرت بحمل و نقل کرده و یا حمل و نقل کننده دیگر را مأمور کرده باشد - بدیهی است که در صورت اخیر حق رجوع او به متصدی حمل و نقلی که از جانب او مأمور شده محفوظ است.</p> | <p><b>مبحث اول - حقوق و تکالیف متصدی حمل و نقل</b></p> <p>ماده ۷۳ - متصدی حمل و نقل مطابق این قانون مسئول حوادث و تقصیراتی است که در مدت حمل و نقل رخ می دهد، اعم از اینکه خود مباشر حمل و نقل باشد یا دیگری را مأمور کند. متصدی حمل و نقل طبق قوانین و مقررات حق رجوع به حمل کننده و یا متصدی حمل و نقلی که از جانب او مأمور می شود را دارد.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ماده ۷۴ -</b> اگر بسته‌بندی کالا عیب ظاهری داشته باشد و متصدی حمل و نقل نیز کالا را بدون قید عدم مسئولیت قبول کند، مسؤول خسارت است.</p>                                                                                                                                                                                                                                       | <p><b>ماده ۳۸۱ -</b> اگر عدل‌بندی عیب ظاهر داشته و متصدی حمل و نقل مال را بدون قید عدم مسئولیت قبول کرده باشد مسؤول آواری خواهد بود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>ماده ۷۵ -</b> اگر کالا تلف یا گم شود، متصدی حمل و نقل مسؤول بدل آن است، مگر اینکه ثابت کند تلف یا گم‌شدن کالا به جنس آن و یا تقصیر فرستنده و یا گیرنده منسوب است و یا ناشی از تعلیمات یکی از آنها می‌باشد و یا به حوادث خارجی غیر قابل پیش‌بینی غیر قابل دفع، مستند است. طرفین می‌توانند در قرارداد برای میزان خسارت، مبلغی کمتر یا بیشتر از قیمت کامل کالا را معین کنند.</p> | <p><b>ماده ۳۸۶ -</b> اگر مال‌التجاره تلف یا گم شود متصدی حمل و نقل مسؤول قیمت آن خواهد بود مگر اینکه ثابت نماید تلف یا گم شدن مربوط به جنس خود مال‌التجاره یا مستند به تقصیر ارسال‌کننده و یا مرسل‌الیه و یا ناشی از تعلیماتی بوده که یکی از آنها داده‌اند و یا مربوط به حوادثی بوده که هیچ متصدی مواظبی نیز نمی‌توانست از آن جلوگیری نماید قرارداد طرفین می‌تواند برای میزان خسارت مبلغی کمتر یا زیاده‌تر از قیمت کامل مال‌التجاره معین نماید.</p> |
| <p><b>ماده ۷۶ -</b> متصدی حمل و نقل در سایر خسارات وارد شده از جمله خسارات ناشی از تأخیر تسلیم یا نقص کالا، در حدود ماده (۷۵) این قانون مسؤول است. میزان خسارات مذکور نباید از خسارات ناشی از تلف تمام کالا تجاوز کند، مگر اینکه در قرارداد، خلاف این ترتیب مقرر شده باشد.</p>                                                                                                      | <p><b>ماده ۳۸۷ -</b> در مورد خسارات ناشیه از تأخیر تسلیم یا نقص یا خسارات بحری (آواری) مال‌التجاره نیز متصدی حمل و نقل در حدود ماده فوق مسؤول خواهد بود. خسارات مزبور نمی‌تواند از خساراتی که ممکن بود در صورت تلف شدن تمام مال‌التجاره حکم به آن شود تجاوز نماید مگر اینکه قرارداد طرفین خلاف این ترتیب را مقرر داشته باشد.</p>                                                                                                                    |
| <p><b>ماده ۷۷ -</b> چنانچه کالا بدون هیچ قیدی قبول و کرایه آن تأدیه شود، هیچ دعوایی علیه متصدی حمل و نقل جز در مورد تدلیس و یا تقصیر عمده پذیرفته نمی‌شود. با این حال، متصدی حمل و نقل مسؤول خسارات غیر ظاهر است، مشروط بر اینکه گیرنده، آن خسارت را به‌فوریت پس از مشاهده به متصدی حمل و نقل اطلاع دهد. این اطلاعیه</p>                                                            | <p><b>ماده ۳۹۱ -</b> اگر مال‌التجاره بدون هیچ قیدی قبول و کرایه آن تأدیه شود دیگر بر علیه متصدی حمل و نقل دعوی پذیرفته نخواهد شد مگر در مورد تدلیس یا تقصیر عمده بعلاوه متصدی حمل و نقل مسؤول آواری غیر ظاهر نیز خواهد بود در صورتیکه مرسل‌الیه آن آواری را در مدتیکه مطابق اوضاع و احوال رسیدگی بمال‌التجاره ممکن بود بعمل آید و یا بایستی بعمل آمده باشد مشاهده کرده و</p>                                                                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>فوراً پس از مشاهده بمتصدی حمل و نقل اطلاع دهد در هر حال این اطلاع باید منتها تا هشت روز بعد از تحویل گرفتن مال التجاره داده شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>باید حداکثر تا هفت روز بعد از تحویل گرفتن کالا ارسال شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b>ماده ۳۸۹ -</b> متصدی حمل و نقل باید بمحض وصول مال التجاره مرسل الیه را مستحضر نماید.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>ماده ۷۸ - متصدی حمل و نقل باید به محض رسیدن کالا به مقصد، گیرنده را مطلع کند</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p><b>ماده ۳۸۴ -</b> اگر مرسل الیه مال التجاره را قبول نکند و یا مخارج و سایر مطالبات متصدی حمل و نقل بابت مال التجاره تأدیه نشود و یا به مرسل الیه دسترسی نباشد متصدی حمل و نقل باید مراتب را به اطلاع ارسال کننده رسانیده و مال التجاره را موقتاً نزد خود به طور امانت نگاهداشته یا نزد ثالثی امانت گذارد و در هر دو صورت مخارج و هر نقص و عین به عهده ارسال کننده خواهد بود. اگر ارسال کننده و یا مرسل الیه در مدت مناسبی تکلیف مال التجاره را معین نکند متصدی حمل و نقل می تواند مطابق ماده ۳۶۲ آن را به فروش برساند.</p> | <p>ماده ۷۹ - اگر گیرنده، کالا را قبول نکند یا در دسترس نباشد و یا مخارج و سایر مطالبات متصدی حمل و نقل بابت کالا تأدیه نشود، متصدی حمل و نقل باید مراتب را به فرستنده اطلاع دهد و کالا را به طور موقت نزد خود به عنوان امانت نگهدارد یا نزد ثالثی به امانت گذارد. در این موارد، هزینه ها و خسارات ناشی از هر نقص و عیب بر عهده فرستنده است.</p>                                              |
| <p><b>ماده ۳۸۴ -</b> اگر مرسل الیه مال التجاره را قبول نکند و یا مخارج و سایر مطالبات متصدی حمل و نقل بابت مال التجاره تأدیه نشود و یا به مرسل الیه دسترسی نباشد متصدی حمل و نقل باید مراتب را به اطلاع ارسال کننده رسانیده و مال التجاره را موقتاً نزد خود به طور امانت نگاهداشته یا نزد ثالثی امانت گذارد و در هر دو صورت مخارج و هر نقص و عین به عهده ارسال کننده خواهد بود. اگر ارسال کننده و یا مرسل الیه در مدت مناسبی تکلیف مال التجاره را معین نکند متصدی حمل و نقل می تواند مطابق ماده ۳۶۲ آن را به</p>              | <p>ماده ۸۰ - اگر فرستنده و یا گیرنده، در فروض موضوع ماده (۷۹) این قانون، در مدت مناسبی تکلیف کالا را معین نکنند یا قیمتی که برای کالا می توان فرض کرد مخارجی را که برای آن شده است تکافو نکند، متصدی حمل و نقل باید به فوریت مراتب را به دادستان محل وقوع کالا اطلاع دهد و با نظارت او آن را بفروشد. متصدی حمل و نقل در صورت امکان باید فرستنده و گیرنده را از موضوع فروش کالا مطلع کند.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>فروش برساند.</p> <p><b>ماده ۳۸۵ -</b> اگر مال التجاره در معرض تضییع سریع باشد و یا قیمتی که می‌توان برای آن فرض کرد با مخارجی که برای آن شده تکافو ننماید متصدی حمل و نقل باید فوراً مراتب را به اطلاع مدعی‌العموم بدایت محل یا نماینده او رسانیده و با نظارت او مال را به فروش رساند.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p><b>ماده ۳۸۵ -</b> اگر مال التجاره در معرض تضییع سریع باشد و یا قیمتی که می‌توان برای آن فرض کرد با مخارجی که برای آن شده تکافو ننماید متصدی حمل و نقل باید فوراً مراتب را به اطلاع مدعی‌العموم بدایت محل یا نماینده او رسانیده و با نظارت او مال را به فروش رساند.</p>                     | <p>ماده ۸۱ - اگر کالا در معرض ضایع شدن سریع باشد، متصدی حمل و نقل باید به فوریت کالا را با اطلاع دادستان محل استقرار کالا یا نماینده او بفروشد.</p>                                                                                                                                |
| <p><b>ماده ۳۹۳ -</b> نسبت بدعوی خسارت بر علیه متصدی حمل و نقل مدت مرور زمان یکسال است - مبدأ این مدت در صورت تلف یا گم شدن مال التجاره و یا تأخیر در تسلیم روزی است که تسلیم بایستی در آن روز بعمل آمده باشد و در صورت خسارات بحری (آواری) روزی که مال بمرسل‌الیه تسلیم شده.</p>              | <p>ماده ۸۲ - دعاوی خسارت علیه متصدی حمل و نقل حداکثر باید ظرف یکسال اقامه شود. مبدأ این مدت در مورد تلف یا گم شدن کالا یا تأخیر در تسلیم، روزی است که کالا باید در آن روز به گیرنده تسلیم می‌گردید و در مورد خسارات ناشی از نقص کالا، روزی است که مال به گیرنده تسلیم شده است.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>ماده ۸۳ - متصدی حمل و نقل مسؤول جبران کلیه خسارات جانی مسافران است، مگر اینکه ثابت کند خسارت به خود مسافر و یا حوادث خارجی غیر قابل پیش‌بینی غیر قابل دفع مستند است. در مورد خسارات وارد شده بر کالاهای مسافران رعایت مواد (۷۴) تا (۷۷) و ماده (۸۲) این قانون الزامی است.</p>   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ماده ۳۷۹ -</b> ارسال کننده باید نکات ذیل را به اطلاع متصدی حمل و نقل برساند: آدرس صحیح مرسل الیه - محل تسلیم مال - عده عدل یا بسته و طرز عدل بندی - وزن و محتوی عدل ها - مدتی که مال باید در آن مدت تسلیم شود - راهی که حمل باید از آن راه بعمل آید - قیمت اشیائی که گرانها است. خسارات ناشیه از عدم تعیین نکات فوق و یا از تعیین آنها بغلط متوجه ارسال کننده خواهد بود.</p> | <p><b>مبحث دوم - حقوق و تکالیف فرستنده و گیرنده کالا</b></p> <p>ماده ۸۴ - فرستنده کالا باید موارد زیر را به متصدی حمل و نقل اطلاع دهد:</p> <p>۱- هویت و نشانی دقیق گیرنده</p> <p>۲- محل تسلیم کالا</p> <p>۳- تعداد بسته ها و روش بسته بندی</p> <p>۴- وزن و محتوای بسته ها</p> <p>۵- زمان مقرر برای تسلیم کالا به گیرنده</p> <p>۶- مسیر حمل کالا</p> <p>۷- فهرست اشیای گرانها و قیمت آنها</p> <p>۸- خطرات احتمالی ناشی از حمل کالاهای خطرناک و دستورهای لازم برای نگهداری و حمل آنها</p> <p>تبصره - خسارات ناشی از عدم اطلاع موارد مذکور و یا اطلاع رسانی نادرست بر عهده فرستنده است.</p> |
| <p><b>ماده ۳۸۰ -</b> ارسال کننده باید مواظبت نماید که مال التجاره بطرز مناسبی عدل بندی شود - خسارات بحری ( آواری) ناشی از عیوب عدل بندی بعهدہ ارسال کننده است.</p>                                                                                                                                                                                                                 | <p>ماده ۸۵ - مسؤولیت بسته بندی مناسب کالا و خسارات ناشی از عیوب بسته بندی بر عهده فرستنده است.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>ماده ۳۸۲ -</b> ارسال کننده می تواند مادام که مال التجاره در ید متصدی حمل و نقل است آن را با پرداخت اجرت المسمی و مخارج و خساراتی که متصدی حمل و نقل متحمل شده است، مسترد کند.</p>                                                                                                                                                                                            | <p>ماده ۸۶ - فرستنده می تواند تا زمانی که کالا در تصرف متصدی حمل و نقل است آن را با پرداخت اجرت المسمی و مخارج و خساراتی که متصدی حمل و نقل متحمل شده است، مسترد کند.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ماده ۳۸۳ -</b> در موارد ذیل ارسال‌کننده نمی‌تواند از حق استرداد مذکور در ماده ۳۸۲ استفاده کند:</p> <p>۱ - در صورتی که بارنامه توسط ارسال‌کننده تهیه و به وسیله متصدی حمل و نقل بمرسل‌الیه تسلیم شده باشد.</p> <p>۲ - در صورتی که متصدی حمل و نقل رسیدی به ارسال‌کننده داده و ارسال‌کننده نتواند آن را پس دهد.</p> <p>۳ - در صورتی که متصدی حمل و نقل به مرسل‌الیه اعلام کرده باشد که مال‌التجاره بمقصد رسیده و باید آن را تحویل گیرد.</p> <p>۴ - در صورتی که پس از وصول مال‌التجاره به مقصد مرسل‌الیه تسلیم آن را تقاضا کرده باشد.</p> <p>در این موارد متصدی حمل و نقل باید مطابق دستور مرسل‌الیه عمل کند معذالک اگر متصدی حمل و نقل رسیدی به ارسال‌کننده داده مادام که مال‌التجاره بمقصد نرسیده مکلف به رعایت دستور مرسل‌الیه نخواهد بود مگر اینکه رسید بمرسل‌الیه تسلیم شده باشد.</p> | <p>ماده ۸۷ -در موارد زیر فرستنده نمی‌تواند از حق استرداد مذکور در ماده(۸۶) این قانون استفاده کند:</p> <p>۱- فرستنده بارنامه‌ای تهیه و متصدی حمل‌ونقل آن را به گیرنده تسلیم کرده‌باشد .</p> <p>۲- متصدی حمل‌ونقل به فرستنده کالا رسیدی داده باشد و فرستنده نتواند آن را مسترد کند .</p> <p>۳- متصدی حمل‌ونقل پس از رسیدن کالا به مقصد به گیرنده اعلام کند که کالا به مقصد رسیده‌است و باید آن را تحویل گیرد.</p> <p>۴- گیرنده، پس از رسیدن کالا به مقصد، تسلیم آن را تقاضا کند.</p> <p>۵- در بارنامه شرط شود که حق استرداد کالا به گیرنده منتقل شده است.</p> |
| <p><b>ماده ۳۸۳ -</b> در موارد ذیل ارسال‌کننده نمی‌تواند از حق استرداد مذکور در ماده ۳۸۲ استفاده کند:</p> <p>۱ - در صورتی که ...</p> <p>...</p> <p>در این موارد متصدی حمل و نقل باید مطابق دستور مرسل‌الیه عمل کند معذالک اگر متصدی حمل و نقل رسیدی به ارسال‌کننده داده مادام که مال‌التجاره بمقصد نرسیده مکلف به رعایت دستور مرسل‌الیه نخواهد بود مگر اینکه رسید بمرسل‌الیه تسلیم شده باشد.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>ماده ۸۸-متصدی حمل و نقل در موارد مذکور در ماده (۸۷) این قانون باید مطابق دستور گیرنده عمل کند. با این حال در بند(۲) ماده مذکور، مادام که کالا به مقصد نرسیده‌است، متصدی حمل‌ونقل نباید از دستور گیرنده تبعیت کند، تا اینکه رسید مذکور به گیرنده تسلیم شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ماده ۳۹۰ -</b> اگر مرسل الیه میزان مخارج و سایر وجوهی را که متصدی حمل و نقل بابت مال التجاره مطالبه مینماید قبول نکند حق تقاضای تسلیم مال التجاره را نخواهد داشت مگر اینکه مبلغ متنازع فیه را تا ختم اختلاف در صندوق عدلیه امانت گذارد.</p>                                                                                                                                                                                                      | <p>ماده ۸۹ - اگر گیرنده میزان مخارج و سایر وجوهی را که متصدی حمل و نقل بابت کالا مطالبه می کند قبول نکند، حق ندارد تسلیم کالا را تقاضا کند، مگر اینکه مبلغ مورد اختلاف را تا ختم اختلاف در صندوق دادگستری تودیع کند.</p>                                                                                                                                                                               |
| <p><b>ماده ۳۹۲ -</b> در هر موردی که بین متصدی حمل و نقل و مرسل الیه اختلاف باشد محکمه صلاحیتدار محل می تواند بتقاضای یکی از طرفین امر دهد مال التجاره نزد ثالثی امانت گذارده شده و یا لدی الاقتضاء فروخته شود در صورت اخیر فروش باید پس از تنظیم صورت مجلسی حاکی از آنکه مال التجاره در چه حال بوده بعمل آید. بوسیله پرداخت تمام مخارج و وجوهی که بابت مال التجاره ادعا می شود و یا سپردن آن بصندوق عدلیه از فروش مال التجاره می توان جلوگیری کرد.</p> | <p>ماده ۹۰ - در هر موردی که بین متصدی حمل و نقل و گیرنده اختلافی باشد، دادگاه صالح می تواند به تقاضای یکی از طرفین دستور دهد که کالا نزد شخص ثالثی به امانت گذاشته یا در صورت ضرورت فروخته شود. تودیع یا فروش باید پس از تنظیم صورتمجلسی حاکی از وضع کالا انجام گیرد.</p> <p>با پرداخت تمام مخارج و وجوهی که بابت کالا ادعا می شود یا سپردن آن به صندوق دادگستری می توان از فروش کالا جلوگیری کرد.</p> |
| <p><b>ماده ۶ -</b> هر تاجری به استثنای کسبه جزء مکلف است دفاتر ذیل یا دفاتر دیگری را که وزارت عدلیه بموجب نظامنامه قائم مقام این دفاتر قرار میدهد داشته باشد:</p> <p>(۱) دفتر روزنامه.</p> <p>(۲) دفتر کل.</p> <p>(۳) دفتر دارائی.</p> <p>(۴) دفتر کپیه.</p> <p><b>- همچنین در خصوص تکلیف به نگهداری دفاتر روزنامه و دفتر کل به منظور تشخیص درآمد مشمول مالیات به مواد ۹۵ و ۹۶ قانون</b></p>                                                           | <p>باب دوم - حقوق و تکالیف تاجر</p> <p><b>فصل اول - تنظیم و نگهداری دفاتر تجاری</b></p> <p>ماده ۹۱ - تاجر مکلف به داشتن دفاتر زیر است و باید آنها را مطابق مقررات این قانون و براساس استانداردهای حسابداری تنظیم و از پایان هر سال تا ده سال تمام نگهداری کند:</p> <p>۱- دفتر روزنامه</p> <p>۲- دفتر کل</p> <p>۳- دفتر دارایی</p>                                                                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>مالیاتهای مستقیم رجوع شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>۴- دفتر ثبت مکاتبات</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p><b>ماده ۷ -</b> دفتر روزنامه دفتری است که تاجر باید همه روزه مطالبات و دیون و داد و ستد تجاری و معاملات راجع به اوراق تجاری (از قبیل خرید و فروش و ظهرنویسی) و بطور کلی جمیع واردات و صادرات تجاری خود را بهر اسم و رسمی که باشد و وجوهی را که برای مخارج شخصی خود برداشت میکند در آن دفتر ثبت نماید.</p> | <p>ماده ۹۲ - دفتر روزنامه دفتری است که کلیه معاملات تاجر، عملیات مربوط به اوراق تجاری شامل صدور، قبول، ظهرنویسی و ضمانت و هویت و نشانی دقیق اشخاصی که اسناد مذکور به نفع آنها صادر، قبول، ظهرنویسی یا ضمانت می شود و وجوهی که تاجر برای مخارج شخصی خود برداشت می کند، همه روزه و با تمام جزئیات در آن ثبت می شود. ثبت معاملات مربوط به حوائج شخصی تاجر در دفتر روزنامه الزامی نیست.</p> |
| <p><b>ماده ۸ -</b> دفتر کل دفتری است که تاجر باید کلیه معاملات را لااقل هفته یکمرتبه از دفتر روزنامه استخراج و انواع مختلفه آن را تشخیص و جدا کرده هر نوعی را در صفحه مخصوصی در آن دفتر بطور خلاصه ثبت کند.</p>                                                                                              | <p>ماده ۹۳ - دفتر کل دفتری است که مندرجات دفتر روزنامه به طور خلاصه و به تفکیک موضوع در آن ثبت می شود. این امر باید حداقل هر ماه یکبار انجام شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p><b>ماده ۹ -</b> دفتر دارائی دفتری است که تاجر باید هر سال صورت جامعی از کلیه دارائی منقول و غیر منقول و دیون و مطالبات سال گذشته خود را بریز ترتیب داده در آن دفتر ثبت و امضاء نماید و این کار باید تا پانزدهم فروردین سال بعد انجام پذیرد.</p>                                                           | <p>ماده ۹۴ - دفتر دارایی دفتری است که صورت جامعی از کلیه دارایی های منقول و غیر منقول و دیون و مطالبات سال گذشته تاجر با تمام جزئیات در آن ثبت و به وسیله تاجر امضاء می شود. تنظیم دفتر دارایی برای هر سال الزامی است و این امر باید حداکثر تا پایان فروردین سال بعد انجام شود.</p>                                                                                                     |
| <p><b>ماده ۱۰ -</b> دفتر کپیہ دفتری است که تاجر باید کلیه مراسلات و مخابرات و صورت حسابهای صادره خود را در آن بترتیب تاریخ ثبت نماید.</p>                                                                                                                                                                    | <p>ماده ۹۵ - دفتر ثبت مکاتبات دفتری است که کلیه مراسلات، مخابرات و صورت حسابهای صادر و وارد شده تاجر به ترتیب تاریخ در آن ثبت می شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p><b>ماده ۱۰ -</b> دفتر کپیہ دفتری است که تاجر باید کلیه مراسلات و</p>                                                                                                                                                                                                                                      | <p>ماده ۹۶ - تاجر باید کلیه مراسلات، مخابرات و صورت حسابهای خود</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>مخابرات و صورت حسابهای صادره خود را در آن بترتیب تاریخ ثبت نماید.</p> <p><b>تبصره -</b> تاجر باید کلیه مراسلات و مخابرات و صورت حسابهای وارده را نیز بترتیب تاریخ ورود مرتب نموده و در لفاف مخصوصی ضبط کند.</p>                                                                                                                                                                                                                            | <p>را، حسب مورد، به ترتیب تاریخ صدور یا ورود در لفاف مخصوصی ضبط و از پایان هر سال تا ده سال تمام نگهداری کند.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p><b>ماده ۱۱ -</b> دفاتر مذکور در ماده ۶ به استثناء دفتر کپیه قبل از آنکه در آن چیزی نوشته شده باشد بتوسط نماینده اداره ثبت (که مطابق نظامنامه وزارت عدلیه معین میشود) امضاء خواهد شد. برای دفتر کپیه امضاء مزبور لازم نیست ولی باید اوراق آن دارای نمره ترتیبی باشد. در موقع تجدید سالیانه هر دفتر مقررات این ماده رعایت خواهد شد.</p> <p>حق امضاء از قرار هر صد صفحه یا کسور آن دو ریال و بعلاوه مشمول ماده (۱۳۵) قانون ثبت اسناد است.</p> | <p>ماده ۹۷ - دفاتر مذکور در ماده (۹۱) این قانون به استثنای دفتر ثبت مکاتبات قبل از آنکه در آن چیزی نوشته شود، به وسیله نماینده اداره ثبت امضاء می شود. برای دفتر ثبت مکاتبات امضای مذکور لازم نیست، ولی اوراق آن باید شماره ترتیبی داشته باشند. در موقع تجدید سالانه دفتر رعایت حکم این ماده الزامی است.</p>                                                                                    |
| <p><b>ماده ۱۲ -</b> دفتری که برای امضاء بمتصدی امضاء تسلیم میشود باید دارای نمره ترتیبی و قیطان کشیده باشد و متصدی امضاء مکلف است صفحات دفتر را شمرده در صفحه اول و آخر هر دفتر مجموع عدد صفحات آنها را با تصریح باسم و رسم صاحب دفتر نوشته با قید تاریخ امضاء و دوطرف قیطان را با مهر سربی که وزارت عدلیه برای این مقصود تهیه مینماید منگنه کند. لازم است کلیه اعداد حتی تاریخ با تمام حروف نوشته شود.</p>                                   | <p>ماده ۹۸ - دفتری که برای امضاء به متصدی امضاء تسلیم می شود باید دارای شماره ترتیبی و قیطان کشیده باشد. متصدی امضاء باید صفحات دفتر را بشمارد و در صفحه اول و آخر هر دفتر مجموع عدد صفحات آن را با تصریح به هویت صاحب دفتر بنویسد و با قید تاریخ، امضاء کند و دو طرف قیطان را با مهر سربی که به وسیله وزارت دادگستری تهیه می شود منگنه نماید. کلیه اعداد حتی تاریخ باید با حروف نوشته شود.</p> |
| <p><b>ماده ۱۳ -</b> کلیه معاملات و صادرات و واردات در دفاتر مذکوره فوق باید بترتیب تاریخ در صفحات مخصوصه نوشته شود -</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>ماده ۹۹ - کلیه معاملات تاجر و عملیات مربوط به اوراق تجارتي باید به ترتیب تاریخ در صفحات دفاتر مذکور نوشته شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>تراشیدن و حک کردن و همچنین جای سفید گذاشتن بیش از آنچه که در دفترنویسی معمول است و در حاشیه و یا بین سطور نوشتن ممنوع است و تاجر باید تمام آن دفاتر را از ختم هر سالی لااقل تا ده سال نگاهدارد.</p>                                                   | <p>جای خالی گذاشتن بیش از آنچه که در دفترنویسی معمول است یا هرگونه جعل از قبیل تراشیدن، حک کردن، پاک کردن و نوشتن در حاشیه و یا بین سطور ممنوع است و مرتکب به حبس تعزیری یا جزای نقدی درجه شش یا هر دو مجازات محکوم می شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>ماده ۱۰۰ - تاجر برای هر یک از معاملات خود که ثبت آن در دفتر روزنامه الزامی است، باید صورتحسابی صادر و با قید تاریخ امضاء کند. اگر طرفین معامله تاجر باشند، صدور صورتحساب به وسیله یکی از طرفین کافی است. دفاتر تاجری که برای معاملات موضوع این ماده صورتحساب ارائه نمی کند، نامرتب محسوب می شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b>ماده ۱۵ -</b> تخلف از ماده ۶ و ماده ۱۱ مستلزم دویست تا ده هزار ریال جزای نقدی است. این مجازات را محکمه حقوق رأساً و بدون تقاضای مدعی العموم می تواند حکم بدهد و اجرای آن مانع اجرای مقررات راجع به تاجر ورشکسته که دفتر مرتب ندارد نخواهد بود.</p> | <p>ماده ۱۰۱ - متخلف از مفاد مواد (۹۱)، (۹۶)، (۹۷) و (۹۸) این قانون متناسب با میزان گردش مالی به جزای نقدی از درجه هفت تا درجه سه محکوم می شود. علاوه بر این، شخصی که مطابق ماده (۹۹) هر یک از عملیات مربوط به اوراق تجارتي و معاملات خود را در دفاتر تجارتي درج نکند و یا مطابق ماده (۱۰۰) برای هر یک از معاملات خود صورتحساب صادر ننماید، به جزای نقدی از یک هشتم تا یک چهارم ارزش معامله ای که باید در دفتر درج یا برای آن صورتحساب صادر می شد، محکوم می گردد. دادگاه می تواند رأساً و بدون تقاضای دادستان به این مجازات حکم دهد. مفاد این ماده مانع اعمال مقررات مربوط به تاجری که دفتر مرتب ندارد، نمی شود.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>ماده ۱۰۲ - نحوه تنظیم و نگهداری دفاتر تجارتي و صورتحساب معاملات به موجب آیین نامه ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون به وسیله وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی و صنعت، معدن و تجارت و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد. در مواردی که به موجب این مقررات دفاتر تجارتي باید به صورت الكترونيكي تنظيم شوند، تنظيم آنها به صورت غير الكترونيكي يا به نحوي كه مطابق مقررات مذکور صحت، تماميت، اعتبار و انكارناپذيري آنها مورد خدشه باشد در حكم عدم تنظيم است. رعايت مفاد ماده (۹۸) اين قانوندر مورد دفاتر الكترونيكي الزامي نيست.</p> <p>تبصره - كليه شرکتهای تجارتي باید دفاتر موضوع ماده (۹۱) اين قانون را مطابق مقررات مربوط به صورت الكترونيك تنظيم کنند. شرکتهای تعاوني غيرسهامي روستايي مشمول اين ماده نيستند.</p>                                                   |
| <p>قانون مالياتهای مستقيم مصوب ۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدي در تاريخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷:</p> <p>ماده ۹۴ - درآمد مشمول ماليات مؤديان موضوع اين فصل كه <b>دارای دفاتر قانونی هستند</b> عبارت است از كل فروش کالا و خدمات به اضافه ساير درآمدهای آنان كه مشمول ماليات فصول ديگر شناخته نشده پس از كسر هزینه ها و استهلاكات مربوط طبق مقررات فصل هزینه های قابل قبول و استهلاكات.</p> <p>ماده ۹۵ - صاحبان مشاغل موضوع اين فصل مكلفند اسناد و مدارك مثبته كافي برای تشخيص درآمد مشمول ماليات خود نگاهداري کنند. صاحبان مشاغل از لحاظ تشخيص درآمد مشمول ماليات به گروه های زیر تقسيم می شوند:</p> <p>الف - صاحبان مشاغلي كه به موجب اين قانون مكلف به ثبت فعاليت های شغلي خود در دفاتر روزنامه و كل موضوع قانون تجارت هستند و باید دفاتر و اسناد و مدارك مربوط را با رعايت اصول و موازين و استانداردهای پذيرفته شده حسابداری نگاهداري کنند.</p> | <p>ماده ۱۰۳ - درآمد مشمول ماليات تاجر مشروط بر آنکه دفاتر تجارتي مطابق مقررات اين قانون مرتب شود فقط بر اساس مندرجات آن دفاتر تشخيص می شود. مأموران مالياتي باید هر گونه تخلف از مقررات مواد (۹۱)، (۹۶)، (۹۷)، (۹۸)، (۹۹) و (۱۰۰) اين قانون را به دادستان محل اقامت تاجر گزارش کنند در غير اين صورت به انفصال درجه شش از خدمات عمومي و دولتي محكوم می شوند. فهرست مشاغلي كه به موجب اين قانون باید دفاتر تجارتي تنظيم کنند ظرف سه ماه از تاريخ لازم الاجراء شدن اين قانون با همكاري وزارتخانه های امور اقتصادي و دارايي و صنعت، معدن و تجارت تهيه می شود و به تصويب هیأت وزیران می رسد.</p> |

ب - صاحبان مشاغلی که بر حسب این قانون مکلف به ثبت فعالیت‌های شغلی خود در دفاتر درآمد و هزینه می‌باشند. نمونه‌های دفاتر مذکور توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌گردد و در دسترس قرار می‌گیرد.

ج - صاحبان مشاغلی که مشمول مقررات بندهای (الف) و (ب) فوق نیستند مکلفند صورت خلاصه وضعیت درآمد و هزینه خود را طبق ضوابط و نمونه‌های تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور نگهداری کنند.

تبصره ۱ - سازمان امور مالیاتی کشور در صورت تشخیص ضرورت تا پایان دی ماه هر سال فهرست مشاغل افزوده شده به بندهای (الف) و (ب) ماده (۹۶) و مشمول از آغاز سال بعد را تهیه و از طریق تشکلهای صنفی و درج آگهی در روزنامه رسمی و یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار به مؤدیان اعلام می‌دارد.

تبصره ۲ - آیین‌نامه مربوط به روش‌های نگهداری دفاتر و اسناد و مدارک و نحوه ثبت وقایع مالی و چگونگی تنظیم صورت‌های مالی نهایی براساس نوع فعالیت و همچنین رعایت اصول و موازین و استانداردهای پذیرفته شده حسابداری توسط سازمان امور مالیاتی کشور با کسب نظر از جامعه حسابداران رسمی تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید.

ماده ۴۰ - ماده (۹۶) و تبصره‌های (۱) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۹۶ - الف - صاحبان مشاغل موضوع بند (الف) ماده (۹۵) این قانون عبارتند از:

۱ - دارندگان کارت بازرگانی و کلیه واردکنندگان و صادرکنندگان.  
۲ - صاحبان کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی که برای آنها جواز تاسیس و پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه ذی‌ربط صادر شده یا می‌شود.

۳ - بهره‌برداران معادن.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>۴ - صاحبان موسسات حسابرسي، حسابداری و دفتر داری، خدمات مالی و ارائه دهندگان خدمات مدیریتی، مشاوره‌ای، انفورماتیک، رایانه‌ای اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و طراحی سیستم.</p> <p>۵ - صاحبان مراکز آموزشی و پرورشی، آموزشگاه‌های آزاد، مدارس غیر انتفاعی، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی.</p> <p>۶ - صاحبان بیمارستان‌ها، زایشگاه‌ها، آسایشگاه‌ها، درمانگاه‌ها و خانه‌های سالمندان.</p> <p>۷ - صاحبان هتل‌ها و هتل‌های سه ستاره و بالاتر.</p> <p>۸ - بنکداران، عمده فروش‌ها، فروشگاه‌های بزرگ، واسطه‌های مالی، نمایندگان توزیع کالاهای داخلی و وارداتی و صاحبان انبارها.</p> <p>۹ - نمایندگان مؤسسه‌های تجاری و صنعتی، اعم از داخلی و خارجی.</p> <p>۱۰ - صاحبان موسسات حمل و نقل موتوری، زمینی، دریایی و هوایی اعم از مسافری یا باربری.</p> <p>۱۱ - صاحبان موسسات مهندسی و مهندسی مشاور.</p> <p>۱۲ - صاحبان موسسات تبلیغاتی و بازاریابی.</p> <p>ب - صاحبان مشاغل موضوع بند (ب) ماده (۹۵) این قانون عبارتند از:</p> <p>۱ - صاحبان کارگاه‌های صنعتی.</p> <p>۲ - صاحبان مشاغل ساختمانی، تأسیسات فنی و صنعتی، نقشه‌کشی، نقشه‌برداری، محاسبات فنی و نظارت.</p> <p>۳ - چاپخانه‌داران، لیتوگراف‌ها، صحاف‌ها، ارائه دهندگان خدمات چاپ و گرافیک‌ها.</p> <p>۴ - صاحبان مراکز ارتباطات رایانه‌ای.</p> <p>۵ - وکلا، کارشناسان، مترجمان رسمی دادگستری، مشاوران حقوقی، حسابداران رسمی و اعضای سازمان‌های نظام مهندسی.</p> <p>۶ - محققان، پژوهشگران و کارشناسان آزاد که به تهیه و ارائه طرح‌های تحقیقاتی اشتغال دارند.</p> <p>۷ - دلالان، حق‌العمل کاران و کارگزاران.</p> <p>۸ - صاحبان مراکز فرهنگی - هنری، فرهنگ سراها، کانون‌های حرفه‌ای و انجمن‌های صنفی و تخصصی.</p> |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>۹ - صاحبان سینماها، تماشاخانه‌ها و مکان‌های تفریحی و ورزشی.</p> <p>۱۰ - صاحبان مشاغل فیلم‌برداری، دوبلاژ، مونتاز و سایر خدمات سینمایی.</p> <p>۱۱ - پزشکان و دندانپزشکان که دارای مطب هستند و دامپزشکان که به حرفه دامپزشکی اشتغال دارند.</p> <p>۱۲ - صاحبان آزمایشگاه‌ها، رادیولوژی‌ها، فیزیوتراپی‌ها، سونوگرافی‌ها، الکتروانسفالوگرافی‌ها، سی تی اسکن‌ها، سالن‌های زیبایی و دیگر ارائه‌دهندگان خدمات بهداشتی طبی و غیر طبی.</p> <p>۱۳ - صاحبان میهمان سراها، میهمان پذیرها و مسافرخانه‌ها.</p> <p>۱۴ - صاحبان تالارهای پذیرایی، رستوران‌ها، تهیه‌کنندگان غذاهای آماده، ارایه‌دهندگان خدمات پذیرایی و کرایه‌دهندگان ظروف.</p> <p>۱۵ - صاحبان دفاتر اسناد رسمی.</p> <p>۱۶ - صاحبان تعمیرگاه‌های مجاز و اتوسرویس‌ها.</p> <p>۱۷ - صاحبان نمایشگاه‌ها و فروشگاه‌های اتومبیل و بنگاه‌های معاملات املاک و آژانس‌های کرایه اتومبیل.</p> <p>۱۸ - سازندگان و فروشندگان طلا و جواهر.</p> <p>۱۹ - عاملان فروش و فروشندگان آهن‌آلات.</p> <p>تبصره ۱ - سازمان امور مالیاتی کشور در صورت تشخیص ضرورت می‌تواند هریک از مشمولان بند (ب) این ماده را به رعایت مقررات موضوع بند(الف) این ماده ملزم نماید مشروط بر آنکه مراتب کتباً تا پایان دی ماه هر سال به مؤدیان فوق ابلاغ گردد. مؤدیان اخیرالذکر از اول سال بعد مکلف به اجرای آن می‌باشند.</p> <p>تبصره ۳ - مشمولان این ماده که در محل شغل خود دارای فعالیت‌های شغلی دیگر موضوع این فصل می‌باشند مکلفند برای کلیه فعالیت‌های شغلی خود طبق مقررات این قانون عمل کنند.</p> |                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>ماده ۱۴ -</b> دفاتر مذکور در ماده ۶ و سایر دفاتری که تجار برای امور تجارتي خود بکار می‌برند در صورتی که مطابق مقررات این قانون مرتب شده باشد بین تجار - در امور تجارتي - سندیت خواهد داشت و غیر اینصورت فقط بر علیه صاحب آن معتبر خواهد</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>ماده ۱۰۴ - دفاتر تجارتي مذکور در ماده(۹۱) این قانون، در صورتی که مطابق مقررات این قانون مرتب شده باشند، بین تجار در دعاوی مربوط به معاملات تجارتي قابل استناد است و در غیر این صورت</p> |

فقط علیه صاحب آن معتبرند.

بود.

قانون مدنی:

ماده ۱۲۸۱ - قید دین در دفتر تجار به منزله اقرار کتبی است.

**ماده ۱۲۹۷ -** دفاتر تجارتي در موارد دعوای تاجری بر تاجر دیگر در صورتی که دعوی از محاسبات و مطالبات تجارتي حاصل شده باشد دلیل محسوب می شود مشروط بر اینکه دفاتر مزبوره مطابق قانون تجارت تنظیم شده باشند.

**ماده ۱۲۹۸ -** دفتر تاجر در مقابل غیر تاجر سندیت ندارد فقط ممکن است جزء قرائن و امارات قبول شود لیکن اگر کسی به دفتر تاجر استناد کرد نمی تواند تفکیک کرده آنچه را که بر نفع او است قبول و آنچه که بر ضرر او است رد کند مگر آنکه بی اعتباری آنچه را که بر ضرر اوست ثابت کند.

**ماده ۱۲۹۹ -** دفتر تجارتي در موارد مفصله ذیل دلیل محسوب نمی شود:

۱ - در صورتی که مدلل شود اوراق جدیدی به دفتر داخل کرده اند یا دفتر تراشیدگی دارد

۲ - وقتی که در دفتر بی ترتیبی و اغتشاشی کشف شود که بر نفع صاحب دفتر باشد

۳ - وقتی که بی اعتباری دفتر سابقاً به جهتی از جهات در محکمه مدلل شده باشد

**ماده ۱۳۰۰ -** در مواردی که دفتر تجارتي بر نفع صاحب آن دلیل نیست بر ضرر او سندیت دارد.

قانون آیین دادرسی مدنی:

**ماده ۲۱۰ -** چنانچه یکی از طرفین به دفتر بازرگانی طرف دیگر

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>استناد کند، دفاتر نامبرده باید در دادگاه ابراز شود. در صورتی که ابراز دفاتر در دادگاه ممکن نباشد، دادگاه شخصی را مأمور می نماید که با حضور طرفین دفاتر را معاینه و آنچه لازم است خارج نویسی نماید. هیچ بازرگانی نمی تواند به عذر نداشتن دفتر از ابراز و یا ارائه دفاتر خود امتناع کند، مگر این که ثابت نماید که دفتر او تلف شده یا دسترسی به آن ندارد. هرگاه بازرگانی که به دفاتر او استناد شده است از ابراز آن خودداری نماید و تلف یا عدم دسترسی به آنرا هم نتواند ثابت کند، دادگاه می تواند آنرا از قرائن مثبت اظهار طرف قرارداد.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>ماده ۱۶ -</b> در نقاطی که وزارت عدلیه مقتضی دانسته و دفتر ثبت تجارتی تأسیس کند کلیه اشخاصی که در آن نقاط بشغل تجارت اشتغال دارند اعم از ایرانی و خارجی باستثنای کسبه جزء باید در مدت مقرر اسم خود را در دفتر ثبت تجارتی به ثبت برسانند و الا بجزای نقدی از دویست تا دو هزار ریال محکوم خواهند شد.</p> <p><b>ماده ۱۷ -</b> مقررات مربوطه بدفتر ثبت تجارتی را وزارت عدلیه با تصریح بموضوعاتی که باید به ثبت برسد بموجب نظامنامه معین خواهد کرد. (ر.ک. آیین نامه دفتر ثبت تجارتی مصوب ۱۳۲۵)</p>                                         | <p><b>فصل دوم - ثبت نام تجارتی</b></p> <p>ماده ۱۰۵ - هر شخص حقیقی تاجر اعم از ایرانی و خارجی باید نام خود را نزد مرجع ثبت شرکتها به ثبت برساند. مرجع ثبت شرکتها مکلف است به هر تاجر که نام خود را نزد این مرجع ثبت می کند شماره انحصاری اختصاص دهد. مقررات مربوط به دفتر ثبت نام تجارتی و موضوعاتی که باید در دفتر مذکور به ثبت برسد به موجب آیین نامه ای است که ظرف سه ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به وسیله وزارت دادگستری و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.</p> |
| <p><b>ماده ۱۶ -</b> در نقاطی که وزارت عدلیه مقتضی دانسته و دفتر ثبت تجارتی تأسیس کند کلیه اشخاصی که در آن نقاط بشغل تجارت اشتغال دارند اعم از ایرانی و خارجی باستثنای کسبه جزء باید در مدت مقرر اسم خود را در دفتر ثبت تجارتی به ثبت برسانند و الا بجزای نقدی از دویست تا دو هزار ریال محکوم خواهند شد.</p>                                                                                                                                                                                                                                | <p>ماده ۱۰۶ - تاجر متخلف از تکلیف مذکور در ماده (۱۰۵) این قانون به جزای نقدی درجه چهار محکوم می شود. اتحادیه های صنفی و کمیسیون نظارت مربوط و وزارت صنعت، معدن و تجارت باید تخلف از حکم این ماده را به دادستان محل اقامت تاجر گزارش کنند. دادگاه می تواند رأساً و بدون تقاضای دادستان به این مجازات حکم کند.</p>                                                                                                                                                                                                    |
| <p>مواد ۸ و ۹ آیین نامه دفتر ثبت تجارتی مصوب ۱۳۲۵.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>ماده ۱۰۷ - تاجر برای ثبت تجارتی باید اطلاعات واقعی و کامل را</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>ارائه و در صورت تغییر اطلاعات مذکور ظرف پانزده روز مراتب را به مرجع ثبت شرکتها اعلام کند. متخلف به جزای نقدی درجه شش محکوم می شود</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p><b>ماده ۱۸ -</b> شش ماه پس از الزامی شدن ثبت تجارتي هر تاجري كه مكلف ثبت است بايد در كليه اسناد و صورت حسابها و نشریات خطی یا چاپی خود در ایران تصریح نماید كه در تحت چه نمره بثبت رسیده و الا علاوه بر مجازات مقرر در فوق بجزای نقدی از دویست تا دو هزار ریال محکوم می شود.</p> <p>- ماده ۱۰ آیین نامه دفتر ثبت تجارتي مصوب ۱۳۲۵.</p> | <p>ماده ۱۰۸ - هر تاجر باید در همه اسناد، صورتحسابها، آگهیها، تابلوها و سایر مکتوبات خود، اعم از دستنویس، چاپی یا الکترونیک، شماره انحصاری خود رادرج کند در غیر این صورت به جزای نقدی درجه شش محکوم می شود. دادگاه می تواند رأساً و بدون تقاضای دادستان به این مجازات حکم دهد.</p>                                                                                                                                                                  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>ماده ۱۰۹ - مرجع ثبت شرکتها باید هر ماه یکبار مشخصات تاجرانی را كه ثبت نام می کنند، برای آگهی در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، به آن روزنامه ارسال کند.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>ماده ۱۱۰ - اطلاعات مندرج در دفتر ثبت نام تجارتي جز در موارد مصرح، غیر محرمانه محسوب می شود و تمام اشخاص می توانند با مراجعه به دفتر مذکور اطلاعات تاجر را مطالعه و به هزینه خود از آن رونوشت و یا تصویر بگیرند.</p>                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>ماده ۹ آیین نامه دفتر ثبت تجارتي مصوب ۱۳۲۵.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>ماده ۱۱۱ - مراجع قضائی باید نسخه ای از آراء قطعی مؤثر بر حقوق اشخاص ثالث در تجارت با تاجر ثبت نام شده مانند منع معامله، توقف، ورشكستگی و حجر را برای درج در دفتر ثبت نام تجارتي به مرجع ثبت شرکتها ارسال کنند. در صورت فوت تاجر ثبت نام شده، سازمان ثبت احوال کشور باید حداکثر ظرف بیست و چهار ساعت مراتب را برای درج در دفتر ثبت نام تجارتي به مرجع ثبت شرکتها اعلام کند. در صورت رفع حجر یا منع معامله یا اعاده اعتبار تاجر ورشكسته، كليه</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | اطلاعات مذکور، محرمانه محسوب و افشاءکننده آن به حبس درجه هفت محکوم می‌گردد.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b>ماده ۵۷۶ -</b> ثبت اسم تجارتي اختياري است مگر در مواردیکه وزارتعدليه ثبت آنرا الزامي کند.</p> <p>ماده ۴۷ قانون ثبت اختراعات طرح‌های صنعتی و علايم تجاريه با رعايت قوانين و مقررات ثبت اجباري نامهای تجارتي، اين قبيل نامها حتي بدون ثبت، در برابر عمل خلاف قانون اشخاص ثالث حمايت می‌شوند.</p> <p>هرگونه استفاده از نام تجارتي توسط اشخاص ثالث، به صورت نام تجارتي يا علامت يا علامت جمعي، يا هرگونه استفاده از آنها که عرفاً باعث فريب عموم شود، غيرقانوني تلقی می‌شود.</p>                                                                                                                      | <p>ماده ۱۱۲ - ثبت اسم تجارتي، موضوع قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری، اختیاری است، مگر در مواردی که به موجب مقررات خاص ثبت آن الزامی باشد. آیین‌نامه نحوه ثبت اسم تجارتي ظرف شش ماه از تاريخ لازم‌الاجراء شدن اين قانون به‌وسیله سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد. در مواردی که ثبت اسم تجارتي الزامی است، چنانچه ثبت در موعد مقرر انجام نشود از متقاضی ثبت سه برابر حق‌الثبت اخذ می‌شود.</p> |
| <p><b>ماده ۴۰۲ -</b> ضامن وقتی حق دارد از مضمون له تقاضا نماید که بدواً بمدیون اصلی رجوع کرده و در صورت عدم وصول طلب باو رجوع نماید که بین طرفین (خواه ضمن قرارداد مخصوص خواه در خود ضمانت نامه) این ترتیب مقرر شده باشد.</p> <p><b>ماده ۴۰۳ -</b> در کلیه مواردی که بموجب قوانین یا موافق قراردادهای خصوصی ضمانت تضامنی باشد طلبکار می‌تواند بضامن و مدیون اصلی مجتمعاً رجوع کرده یا پس از رجوع یکی از آنها و عدم وصول طلب خود برای تمام یا بقیه طلب بدیگری رجوع نماید.</p> <p><b>ماده ۴۰۴ -</b> حکم فوق در موردی نیز جاری است که چند نفر بموجب قرارداد یا قانون متضامناً مسئول انجام تعهدی باشند.</p> | <p>باب سوم - مقررات متفرقه</p> <p>ماده ۱۱۳ - در هر مورد که چند شخص به موجب قرارداد یا قانون به‌طور مستقل مسؤول ایفای دین واحدی باشند، بستانکار می‌تواند برای وصول تمام یا بخشی از طلب خود به هر یک از مسؤولان رجوع کند، مگر اینکه مطابق قانون یا قرارداد مکلف شده‌باشد در ابتداء به یکی از مسؤولان مراجعه و در صورت عدم وصول طلب به دیگری رجوع کند.</p>                                                                                                 |
| <p><b>ماده ۴۰۵ -</b> قبل از رسیدن اجل دین اصلی ضامن ملزم بتأدیه نیست ولو اینکه بواسطه ورشکستگی یا فوت مدیون اصلی دین</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>ماده ۱۱۴ - ضامن قبل از رسیدن اجل دین اصلی ملزم به تأدیه نیست، حتی اگر به سبب فوت یا انحلال مدیون اصلی، دین، حال شود. ضامن</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>حال از این قاعده مستثنی است.</p> <p>مؤجل او حال شده باشد.</p> <p><b>ماده ۴۰۶ -</b> ضمان حال از قاعده فوق مستثنی است.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
| <p>ماده ۱۱۵ - اگر حق مطالبه دین اصلی مشروط به شرطی مانند اخطار قبلی باشد، رعایت آن شرط نسبت به ضامن نیز الزامی است.</p> <p><b>ماده ۴۰۷ -</b> اگر حق مطالبه دین اصلی مشروط با اخطار قبلی است این اخطار نسبت بضامن نیز باید بعمل آید</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
| <p>ماده ۱۱۶ - ایفای تمام یا بخشی از تعهد از جانب ضامن یا مضمون عنه سبب براءت ذمه هر دو نسبت به قسمت ایفای شده در مقابل مضمون له است. دین اصلی به هر نحو که ساقط گردد، ضامن نیز بری الذمه می شود.</p> <p><b>ماده ۴۰۸ -</b> همینکه دین اصلی بنحوی از انحاء ساقط شده ضامن نیز بری می شود.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
| <p>ماده ۱۱۷ - پس از آنکه ضامن، دین اصلی را پرداخت، مضمون له باید تمام اسناد و مدارکی را که برای رجوع ضامن به مضمون عنه لازم و مفید است به او بدهد و اگر دین اصلی وثیقه داشته باشد، آن را به ضامن تسلیم کند. اگر دین اصلی وثیقه غیر منقول داشته باشد، وثیقه دهنده مکلف است تشریفات را که برای انتقال وثیقه به ضامن لازم است، انجام دهد.</p> <p><b>ماده ۴۱۱ -</b> پس از آنکه ضامن دین اصلی را پرداخت مضمون له باید تمام اسناد و مدارکی را که برای رجوع ضامن بمضمون عنه لازم و مفید است باو داده و اگر دین اصلی با وثیقه باشد آنرا بضامن تسلیم نماید - اگر دین اصلی وثیقه غیر منقول داشته مضمون عنه مکلف بانجام تشریفات است که برای انتقال وثیقه بضامن لازم است.</p> |  |
| <p>ماده ۱۱۸ - ضامنی که بدون اذن مضمون عنه یا تبرعاً ضمانت کند، حق رجوع به مضمون عنه را ندارد. ضامن مأذون از طرف مضمون عنه محسوب می شود، مگر اینکه خلاف آن ثابت شود.</p> <p><b>ماده ۷۲۰ قانون مدنی -</b> ضامنی که به قصد تبرع ضمانت کرده باشد حق رجوع به مضمون عنه ندارد</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
| <p>ماده ۱۱۹ - مواد مربوط به تنظیم و نگهداری دفاتر تجاری در مورد مؤسسات غیر تجاری، موقوفات و شرکتهای تجاری اعم از اینکه شرکا</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>و یا سهامداران آنها دولت، مؤسسات دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و اشخاص خصوصی باشند، نیز مجری است.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>ماده ۶ -</b> هر تاجری به استثنای کسبه جزء مکلف است دفاتر ذیل یا دفاتر دیگری را که وزارت عدلیه بموجب نظامنامه قائم مقام این دفاتر قرار میدهد داشته باشد:</p> <p>(۱) دفتر روزنامه.</p> <p>(۲) دفتر کل.</p> <p>(۳) دفتر دارائی.</p> <p>(۴) دفتر کپیه.</p> <p><b>ماده ۱۶ -</b> در نقاطی که وزارت عدلیه مقتضی دانسته و دفتر ثبت تجارتی تأسیس کند کلیه اشخاصی که در آن نقاط بشغل تجارت اشتغال دارند اعم از ایرانی و خارجی <u>باستثنای کسبه جزء</u> باید در مدت مقرر اسم خود را در دفتر ثبت تجارتی به ثبت برسانند و الا بجزای نقدی از دویست تا دو هزارریال محکوم خواهند شد.</p> <p><b>ماده ۱۹ -</b> <u>کسبه جزء</u> مذکور در این فصل و فصل اول مطابق مقررات نظامنامه وزارت عدلیه تشخیص می شوند.</p> <p><b>نظامنامه جدید ماده ۱۹ قانون تجارت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۹ رییس قوه قضاییه:</b></p> | <p>ماده ۱۲۰ - مواد مربوط به تنظیم و نگهداری دفاتر تجارتی در مورد کسبه جزء اعمال نمی شود. تاجری کاسب جزء محسوب می شود که کالا و یا خدمات را به مصرف کننده نهائی عرضه می کند و مجموع گردش مالی سالانه او از میزان مقرر در آیین نامه تشخیص کسبه جزء بیشتر نیست. این آیین نامه ظرف شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به وسیله وزیران امور اقتصادی و دارایی و صنعت، معدن و تجارت تصویب و ابلاغ می شود. هیچ تاجری کاسب جزء محسوب نمی شود مگر اینکه ثابت کند مجموع گردش مالی سال گذشته او کمتر از میزان مقرر در آیین نامه مذکور بوده است.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>ماده ۱۲۱ - موارد سکوت قراردادهای بین تجار، به ترتیب بر عرف و عادت تجارتی، عرف عام و قواعد تکمیلی مقرر در قوانین مربوط محمول است.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>ماده ۱۲۲ - مجازات‌های حبس در نظر گرفته شده برای اشخاص حقیقی در این قانون در مورد اشخاص حقوقی به ازای هر روز زندان به مجازات نقدی سیصد هزار (۳۰۰.۰۰۰) ریال تبدیل می‌شود.</p> <p>مجازات‌های نقدی در نظر گرفته شده برای اشخاص حقیقی در این قانون در مورد اشخاص حقوقی به میزان دو تا چهار برابر میزان مقرر افزایش می‌یابد. مجازات اشخاص حقوقی مانع از مجازات اشخاص حقیقی مرتکب جرم نیست.</p> |
|  | <p>ماده ۱۲۳ - کلیه مبالغ مندرج در این قانون به تناسب نرخ تورم اعلام شده به وسیله بانک مرکزی هر سه سال یک‌بار به پیشنهاد وزیر دادگستری و تصویب هیأت وزیران تعدیل می‌شود. تعدیل مبالغ مندرج در آیین نامه‌های اجرائی این قانون نیز، به تناسب نرخ مذکور، حداقل هر سه سال یک‌بار از تاریخ تصویب آنها الزامی است.</p>                                                                             |